

ŽIVA ZAJEDNICA

Ožujak / März 1981.

Broj 3

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER
KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN

ERSCHEINUNGSSORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA/PREIS 1,-DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

Bez vjere u čovjeka nema istinske vjere u Boga

Najveći svećenički skup izvan Domovine

U Vierzehnheiligenu kod Bamberga održan je od 9. do 13. ožujka 1981. g. pastoralni tečaj za svećenike i pastoralne suradnike u S. R. Njemačkoj. Preko 140 hrvatskih misionara i njihovih pomoćnika razmišljalo je kroz nekoliko dana, pod vodstvom zagrebačkih franjevac o. Dude i o. Hoška, o „Prenošenju kršćanske baštine mladim generacijama”.

O. Hoško je dao povijesni pregled prenošenja kršćanske baštine u Crkvi općenito, a u Crkvi kod nas posebno. On je naglasio da ambijent, ljudi i životno

znanje stvaraju društvo. U tom stvaranju društva odigrala je Crkva u povijesti značajnu ulogu. U Srednjem vijeku kršćansko je znanje privilegirano kao jedino životno znanje. Sve što je bilo crkveno bilo je i društveno, a sve je društveno nosilo obilježje crkvenosti. Međutim, s Francuskom revolucijom to se stanje mijenja jer novi socijalni pokreti u svijetu donose novo životno znanje koje ugrožava i potiskuje kršćansko znanje. To novo životno znanje ne dolazi iz krila Crkve koja biva odvojena od države. U najnovije vrijeme

socijalističko životno znanje istiskuje kršćansko znanje stvarajući nekršćansko društvo.

Nu, rekao je predavač, svako povijesno događanje može biti spasiteljsko. Treba čitati znakove vremena da bi se uočila narav Božjeg djelovanja. Na temelju ankete koja je učinjena u Zagrebu 1975. g. on je nastojao pokazati koliko je naša sadašnja generacija usvojila kršćansku baštinu. Iz rezultata te ankete vidi se da 93,4% anketiranih pripada nekoj konfesiji, a da ih se samo 5% deklarira ateistima. Zanimljivo je da se

„Prenošenje baštine”, ovogodišnji moto, zaokupio je pažnju svih sudionika ovog našeg najvećeg pastoralnog skupa
„Übertragung des Erbes” – war das diesjährige Motto der größten kroatischen Pastoraltagung außerhalb der Heimat

- Papina korizmena poruka str. 3
- Izjava kardinala Šepera str. 4
- Govor nadbiskupa Kuharića str. 4-7
- Pleminiti Domjanić str. 7-9
- Iz naših misija str. 9-11
- Josko pjevanjem stekao penziju str. 12-13
- Liječnici, pozor! str. 13-14
- Ausländer in Frankfurt str. 15-16

pripadnost Crkvi ne poklapa s prakticanjem vjere. Nedjeljom na sv. Misu ide samo 11,5% anketiranih, drugi veliki dio ide na Misu samo povremeno, dok ih 51% ne ide nikako na Misu. I ove brojke ukazuju na nedostatke u prenošenju kršćanske baštine. Ako se uzme u obzir da je ateista isto toliko koliko i kršćanskih praktikanata, onda je sasvim očito, napomenuo je predavač, da glavni protivnik kršćanstva u našoj zemlji nije ateizam nego sekularizacija.

Prof. Duda nije samo izvršno govorio nego je i pozorno slušao

Odgovarajući na pitanje kako ovom današnjem svijetu prenositi radosnu vijest i kršćansku baštinu predavač je naglasio ulogu obitelji. Poznato je da iz vjerničkih obitelji dolaze vjernici, a iz nevjerničkih nevjernici. Permanentni vjerski odgoj obitelji, koji u nas nije naročito razvijen, morao bi postati glavnim ciljem svakoga ozbiljnog pastoriziranja. Sociološka religioznost koja je kod nas još uvijek jako zastupljena ustupit će mjesto osobnoj religioznosti. Obitelj je, po njegovu mišljenju, jedina kadra utisnuti kršćansko životno znanje generacijama koje dolaze. Ako je jučer bilo teško ne biti kršćanin, danas je već teško biti crkveni kršćanin. Potrebno je zbog toga praviti pastoralne planove, o njima razmišljati i po njima djelovati.

U svojim proročko-karizmatičnim izlaganjima o. Duda je govorio o misteriju Krista u povijesti spasenja, o vjeri, o Kristu objavitelju i objavi postavljajući pitanje: je li jučerašnjica prenijela prekjučerašnjicu današnjici. Pravi kršćanin ne traži krivca (a ima ih!) nego on krivnju uzimlje na sebe i poduzimlje sve da bi Krist bio nazočniji u životu koji je pred nama. Prenijeti Krista, njegovo

Regionalni sastanci 1981.g.

Naći svoje mjesto u zajednici (misiji)

Početkom veljače ove godine održano je svih šest regionalnih sastanaka pastoralnih radnika i svećenika u S. R. Njemačkoj. Prvi je održan u Neumünsteru 3. veljače, a posljednji u Münchenu 12. veljače. Ostala četiri održana su ovim redom: u Frankfurtu 5. 2., u Mühlheimu 6. 2., u Stuttgartu 9. 2. i u Freiburgu 10. 2. Na svim ovim sastancima glavno je predavanje imao p. Ivan Nimac, nekadašnji hrvatski misionar u Münsteru, a sada student katehetike i homiletike u Münchenu. Uz svoj studij on ispomaže u hrvatskoj pastvi i bavi se problematikom radnika na privremenom radu. Njegova tema „Neki didaktički problemi vjerskog obrazovanja radnika-gastarbeiters“ izazvala je dugu i zabrinutošću opterećenu diskusiju te potakla pastoralne radnike i svećenike na intenzivno razmišljanje.

Predavač je posebno naglasio da je problem vjerske izobrazbe odraslih dosada malo obrađivan. Mišljenja je da u odraslima, koji su došli u novo društvo, treba najprije probuditi svijest i vjerski ih odgajati kako bi mogli kršćanski živjeti i u novonastalim, nedomovinskim prilikama. Zato treba tražiti nove forme rada s odraslima, održavati predavanja, stvarati bazične zajednice (skupine aktivista oko misije) koje će onda pomagati drugima da nađu svoje mjesto u misijskoj zajednici. I dobro spremljeni liturgijski sastanci su od velike koristi. Bez katehetske izgradnje i obrazovanja odraslih, rekao je predavač,

vo Evanđelje i njegov zakon pokoljenja koja dolaze jest imperativ koji se nameće svakom vjerniku, a naročito pastoralnom profesionalcu. Svi su Božji zakoni, rekao je o. Duda, zakoni našega očovječenja. Zato treba današnjem svijetu darivati Boga i čovjeka, jer se ne može istinski vjerovati u Boga ako se ne vjeruje u čovjeka. Ako se ne propovijeda dovoljno vjera u čovjeka, ustvrdio je predavač, propovijed o Bogu je neautentična. Radniku pečalbaru treba osmisliti njegovu pečalbu. Zvukovi strojeva daju slavu Bogu kao i zvukovi orgulja.

U dugim i plodnim diskusijama sudionici su razglabali ovu materiju i pamtili je.

važ, ne može se uspjeti ni kod mladih. A da su roditelji prvi vjerski odgojitelji svoje djece, o tome nema sumnje.

Na svim sastancima je bilo govora i o sudjelovanju hrvatskih katolika na Katholikentagu u Düsseldorfu (1. – 5. rujna 1982.). Svi su nazočni bili mišljenja da inozemcima treba na takvim skupovima dati više vremena i prostora nego dosada. Bilo je govora i o ovogodišnjem Susretu hrvatske kat. mladeži i Biblijskoj olimpijadi za što su određeni 1., 2. i 3. svibnja. Rečeno je da kviz znanja ne smije predugo trajati, da se naglasak ne stavlja previše na pobjedu nego na sudjelovanje i da se za druge aktivnosti predvidi više vremena. Predviđena sportska natjecanja svi su prisutni zdušno pozdravili.

Obavljen je i izbor predstavnika (Sprecher) svećenika i past. radnika. Za predstavnike svećenika u regijama izabrani su: vlč. Vinko Radić, p. Tomislav Duka, p. Stjepan Pavić, p. Josip Zrnčić, p. Miroslav Barun i vlč. Martin Sentić, a za predstavnike past. radnika: s. Anastazija Fiškus, s. Aleksija Krišto, gđica Dragica Žimbek, đakon Tomo Jakšević, prof. Tomo Tadić i gospodin Niko Marjanović.

Predlagane su i teme za Biblijsku olimpijadu 1982. godine. Najviše spominjane su ove: Djela apostolska, sekte, svećenici, razvoj sakramenata, Evanđelja, liturgija i simboli u kršćanstvu. Rečeno je da gradivo za olimpijadu bude razrađeno do duh. vježbi 1981. g. kako bi natjecatelji imali dovoljno vremena za učenje. Neki su predlagali da se naša Biblijska olimpijada uklopi u program njemačke mladeži na Katholikentagu

Mons. Stanković je govorio o prošlogodišnjem zaključku hrvatskih misionara da se teologija migracije uvede kao predmet na naš teološki fakultet i na drugu visoku crkvenu učilišta kod nas. O. Nimac je u svojem koreferatu podržao stav mons. Stankovića i pokazao kompleksnost i nužnost učenja teologije migracije.

Predstavnici svećenika u regijama p. S. R. Njemačkoj izvijestili su plenum o religioznom stanju na svojim područjima.

Svim euharistijskim slavljenjima predsjedao je izaslanik hrvatskog episkopata mons. Marijan Oblak, zadarski nadbiskup. On je i propovijedao.

Bili su to dani razmišljanja i – učenja

Papina korizmena poruka za 1981.

Korizma je vrijeme istine.

Kršćanin se, naime, pozvan od Crkve na molitvu, pokoru i post, na unutarnje i vanjsko odricanje, stavlja u prisutnost svojega Boga, upoznaje i otkriva sama sebe.

„Spomeni se, čovječe, da si prah, i da ćeš se u prah vratiti” (Riječi kod pepeljenja). Spomeni se, čovječe, da si pozvan na drugačije stvari nego što su ova zemaljska i materijalna dobra, koja te mogu odvratiti od onoga što je bitno. Spomeni se, čovječe, svojega prvog zvanja: dolaziš od Boga i vraćaš se k Bogu idući prema Uskrsnuću, a to je put što nam ga je Krist označio. „Tko ne nosi svoj križ i ne ide za mnom, ne može biti moj učenik” (Lk 14, 27).

Vrijeme je to duboke istine, koja obraća i ponovno daje nadu, stavljajući sve na svoje mjesto, koja umiruje i budi optimizam.

To je vrijeme koje nas potiče na razmišljanje o odnosima prema Onome kojega zovemo „Oče naš” i uspostavlja red koji mora vladati među braćom; vrijeme koje nas čini suodgovornima jedne za druge, koje nas oslobađa od naše sebičnosti, od naše niskosti, zloće i oholosti, koje nas prosvjetljuje i omogućuje nam da bolje shvatimo kako smo dužni služiti drugima poput Krista. „Novu vam zapovijed dajem: Ljubite jedan drugoga” (Iv 13, 34). „A tko je onda moj bližnji?” (Lk 10, 28).

Ovo nas vrijeme istine zaustavlja kao dobrog Samaritanca na putu i daje nam priliku da prepoznamo svojega brata i da svoje vrijeme i svoja dobra stavimo njemu u službu u svagdanjem darivanju. Dobri Samaritanac živi životom ljubavi.

Sv. Pavao kaže: „Mi vršimo poslaničku službu u ime Krista” (2 Kor 5, 20). U tome je naša odgovornost! Poslañi smo drugima, našoj braći. Odgovorimo velikodušno tom povjerenju što nam ga je Krist iskazao.

Da, korizma je vrijeme istine! Ispitajmo se u iskrenosti, otvorenosti i jednostavnosti! Naša se braća nalaze među tim siromašnima, bolesnima, zapostavljenima, starima. Kako stoji s našom ljubavlju? Kako s našom istinom?

Diljem vaših biskupija i župa, u ovoj korizmi, pozivamo se na tu istinu koja je vaša istina, na tu ljubav kojom se ona dokazuje.

Otvorite, dakle, svoj razum i pogledajte oko sebe, otvorite svoja srca za razumijevanje i simpatiju, otvorite svoje ruke za pomoć. Goleme su potrebe, vi to dobro znate. Stoga vas potičem da velikodušno sudjelujete u tom darivanju, uvjeravajući vas u svoje molitve i svoj apostolski blagoslov.

Ivan Pavao II.

Korizma-vrijeme čitanja i razmišljanja

Sveto korizmeno vrijeme je prije svega vrijeme intenzivnijeg proživljavanja kršćanske vjere koja se, nošena nadom, ostvaruje u činima djelotvorne ljubavi. To je vrijeme razmišljanja o Božjoj stvarnosti i o ljudskom nadnaravnom pozivu, o smislu života, o vrijednosti socijalnih, materijalnih i uopće ljudskih dosti. To je vrijeme odgovornog pomicanja naglasaka sa sporednoga na bitno, gdje stvarnost Vazma stupa u prvi plan. A da bi se sve to uspješnije ostvarilo, kršćanin činima pokore koje dijelom određuje njegova Crkva, a dijelom ih svjesno bira on sam, nastoji ulaziti u svu dubinu svoga određenja i svoga poslanja.

Njemački biskupi pokušavaju u svojim opsežnim korizmenim pismima uslikati važne momente Božje poruke čovjeku sa željom da vjernici o njima razmišljaju i da ih uzmu k srcu. Svi su oni, i

ove godine, napisali svoja korizmena pisma koja se besplatno mogu dobiti u crkvama. I trebalo bi ta pisma uzeti, čitati i o njima razmišljati. Radi kratkoće prostora spominjemo, samo u obliku naslova, tri takva pisma koja su nam pri ruci:

Biskup Moser, Rottenburg, stavlja svojim vjernicima na srce riječ Božju kako je Biblija navješćuje. On želi da vjernici u njoj otkriju kruh od koga se može živjeti. On pozivlje sve vjernike na svakodnevno, pojedinačno i zajedničko, čitanje Svetoga pisma koje dokazuje da je život s Bogom uvijek uspjeti život.

Nadbiskup Saier, Freiburg, piše o opasnostima u kojima se nalazi brak i obitelj. On apelira na braćne drugove i obitelji da nađu vremena jedno za drugo, da zajednički slave nedjeljnu euharistiju i da na zajedničkom putu u budućnost imaju hrabrosti za korekturu pravca. Priznavanje i opraštanje propusta i pogrešaka u braku može postati izvorom obnoviteljske snage.

Biskup Kempf, Limburg, uputio je svoje veliko pismo biskupijskim zajednicama, posebno onima koji su se udaljili iz crkvenog zajedništva. Ima ih koji su prekinuli svaki kontakt s Crkvom, veli biskup, ali ima i onih koji se Crkvi nisu potpuno otuđili iako iz najrazličitijih razloga samo rijetko ili nikako ne sudjeluju u crkvenom životu. O takovima treba diferenciranje govoriti i pomoći im da ponovno uđu u suživot s Kristom i njegovom Crkvom.

Samo religija može odgovoriti na pitanje o smislu života. Ideja o smislu života stoji i pada s religijom.

S. Freud

Molba

Usrdno umoljavam braću hrvatske misijonare da nakon nedjeljnih propovijedi obavijeste moje sunarodnjake da će se i ove godine održati duhovna obnova za albanske katolike u prostorijama Hrvatske kat. misije u Stuttgartu. Obnova

će početi u subotu 4. travnja u 16.00 sati, a završiti u nedjelju 5. travnja u 14.00 sati. Sastavni dio ove obnove je svakako sv. Misa i sv. ispovijed na albanskom jeziku. Na svakoj posjećenijoj hrvatskoj sv. Misi nađe se uvijek i pokoj albanski katolik.

Petar Mjeda

Kardinal Šeper: „Žao nam jeda su s tako visokog mjesta pale ove teške izjave”

Zagreb, 9. veljače (AKSA) – Radio Vatikan u redovitoj emisiji na hrvatskom jeziku večeras u 19,15 sati emitirao je izjavu kardinala Franje Šepera, pročelnika Kongregacije za nauk vjere, uoči 21. godišnjice smrti kardinala Alojzija Stepinca, a povodom riječi što ih je izrekao Jakov Blažević na promociji svojih „Djela I-IV”, riječi kojima je Blažević govorio o svom trećem svesku „Mač a ne mir”.

Izjava kardinala Šepera glasi:

„Ovogodišnju spomen-godišnjicu smrti kardinala Alojzija Stepinca proživljavamo pod teškim dojmom izjava koje je nedavno o njemu dao jedan naš vrhovni partijski i politički rukovodilac a koje su prenesene preko radija i štampe. Ne želim se ovdje upuštati u dijelove izjave koji govore o onome za kojega se podrugljivo veli da glumi alter ego Stepinca, što očito označuje zagrebačkog nadbiskupa Kuharića čiji je pastoralni posjet hrvatskim katolicima u Australiji okarakterizirao vrlo uvredljivim riječima za te iste vjernike. Isto tako usput spominjem da sam i ja u poznatoj izjavi bio počašćen nekim ukorom jer razgovaram s jednim svećenikom svoje nadbiskupije koji živi kao emigrant u inozemstvu zbog čega bi, prema izjavi, Vatikan trebao uredovati protiv mene u interesu korektnih međudržavnih odnosa. Izjava je uglavnom usredotočena oko kardinala Stepinca kojega se prikazuje kao stranačko-političku ličnost prvoga reda, čak kao režisera uspostave NDH u dogovoru s okupatorima. Činjenica jest da su davalac izjave i nadbiskup Stepinac u jednom historijskom času naše povijesti stajali jedan nasuprot drugoga, ali ne u jednakim ulogama: jedan je bio tužitelj, a drugi optuženi. Nitko nema ništa protiv toga da netko nastoji obrazložiti, opravdati ili obraniti svoje čine iz prošlosti, ali sve mora počivati na istini i na činjenicama, ne na nekim konstrukcijama. To, nažalost, nije ovdje slučaj. Mi možemo s pravom reći ono, što je u novinama stavljeno kao naslov izjavi o kojoj govorimo, činjenice su drugačije. Ali ovaj puta u prilog nadbiskupa Stepinca. Slika koja se tu, a vjerojatno i u knjizi, daje o nadbiskupu Stepincu jest historijski

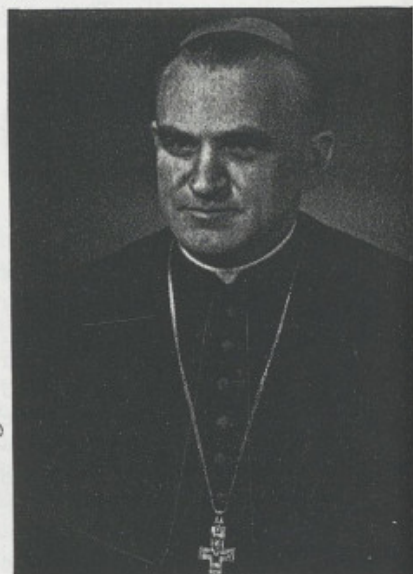
falsifikat. Ja sam za vrijeme studija na univerzitetu u Rimu kroz sedam godina bio kolega Stepinčev i s njim sam zajedno živio u kolegiju. Kasnije sam prvih sedam godina njegove biskupske službe od 1934. do 1941. bio njegov osobni tajnik kao čovjek njegova osobnog povjerenja. Na kraju me Sv. Stolica imenovala njegovim nasljednikom. Mislim da sam kao malo tko imao priliku upoznati njegov karakter, njegov mentalitet i pratiti izbliza njegov život i rad. Moram priznati da sam ja poznao i doživljavao drugačijeg Stepinca nego ga prikazuje gospodin Blažević. Da, Stepinac je bio vrhunski rodoljub, on je ljubio svoj narod, identificirao se s njim jer je to smatrao svojom moralnom obavezom. Ali on nije nikada bio političar, a još manje stranački političar. Ako je nadbiskup Stepinac zauzimao takav oštar stav protiv komunizma, nemojmo zaboraviti da to nije bilo samo pitanje materijalističko-atističke ideologije, nego je Stepinac imao pred sobom jednu jedinu konkretno ostvarenu sliku komunizma, a to je bio Staljinizam, kojega već odavno čitav svijet, uključivši i Sovjetski Savez, osuđuje i proklinje. Ove teške optužbe protiv nadbiskupa Stepinca, napose tvrdnja o njegovoj političkoj ulozi i o navodnom ustaštvu trebalo bi dokumentima dokazati što do sada nitko nije učinio i nije mogao učiniti, jer kako rekosmo: činjenice govore drugačije.

Nadamo se da će doći vrijeme kad će se i proces protiv nadbiskupa Stepinca moći kritički, bez predrasuda, i bez strasti prosuditi. Nemojmo zaboraviti da onim svjedocima koji su na procesu trebali svjedočiti u prilog nadbiskupa Stepinca nije dana ta mogućnost s obrazloženjem da njihovo svjedočanstvo nije relevantno. Međ tim potencijalnim svjedocima koji su uzalud čekali u jednoj prostoriji pored sudnice bio sam i ja. Premda znamo da se u našim školama kardinal Stepinac prikazuje kao ratni zločinac i neprijatelj države, žao nam je da su s tako visokog mjesta pale ove teške izjave koje sigurno ne pridonose smirivanju duhova koje bi u današnjem času itekako bilo potrebno.

Slava kardinalu Stepincu!”

Održana

Zagreb, 10. veljače (AKSA) – Večeras je u zagrebačkoj katedrali održana komemoracija 21. godišnjice smrti kardinala Stepinca. Koncelebriranu misu predvodio je zagrebački nadbiskup mons. Franjo Kuharić uz sudjelovanje nadbiskupa mons. Marijana Oblaka, biskupa: mons. Ćirila Kosa, mons. Josipa Arnerića, mons. Tomislava Jablanovića, mons. Joakima Segedia, mons. Mije Škvorca i mons. Đure Kokše te redovničkih provincijala, profesora Bogoslovnog fakulteta i preko 150 župnika i kapelana. Nekoliko tisuća ljudi je ispunilo katedralu. Tom prigodom nadbiskup Kuharić je održao, slijedeći govor.

Nadbiskup dr. Franjo Kuharić

Govor nadbiskupa Kuharića na komemorativnoj Misi za kardinala Stepinca:

„In te, domine, speravi...” (Ps 31,1)

„I uzet ću pravo za mjeru, a pravdu za tezulju” (Iz 28,17).

Draga braćo i sestre!

1. Upravo smo čuli Propovijed na gori. Njom su Božja usta najavila duh Božjega kraljevstva; zacrtala su načela nove povijesti, postavljeni su temelji boljega svijeta. Blaženstva izrečena na gori odgajat će u ljudima novo srce; to je novi zakon vječnoga Saveza Boga s čovjekom. Iz Božjeg tla Blaženstva rasti će u Crkvi Božji ljudi: pravednici, mučenici, sveci. Oni su slobodni od svih mitova moći, vlasti, bogatstva; oni su žedni istine i gladni pravednosti; oni su čista srca i mirotvorci; milosrdni su; nasilju suprotstavljaju ljubav; uspravni i jaki svjedoče za istinu i onda kad su progonjeni. Ako ih i satre nepravdna mržnja, ništa ne može ubi-

Memoracija smrti kardinala Stepinca

ti u njima nade da konačna pobjeda pripada istini i ljubavi, i to zauvijek. Bog je neprevrtljivi jamac te pobjede. „Blago progonjenima zbog pravednosti: njihovo je kraljevstvo nebesko“ (Mt 5, 10).

2. Prolaziti kroz vihere kušnja s tom neugasenom nadom moguće je ljudskom duhu samo snagom Duha Svetoga. Ta je jakost dana odozgor (isp. Lk 24, 49).

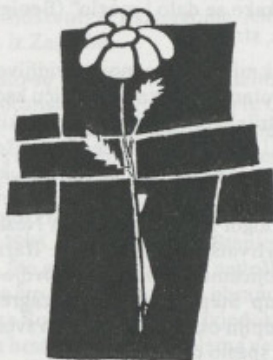
U Londonu, u rano jutro 22. lipnja 1535., uspinjao se na stratište biskup Rochestera i kardinal John Fisher. Bio je osuđen na smrt na zapovijed kralja Henrika VIII. jer je ostao vjeran svojoj vjeri i svojoj savjesti. Odlazio je u smrt moleći „Tebe Boga hvalimo“ i 31. psalam: „In te Domine speravi!“ – U tebe sam se, Gospodine, uzdao!“ Ta je molitva izražavala mir duše i nepobjedivu nadu, nadahnutu Blaženstvom vječne budućnosti (Die Heiligen in ihrer Zeit, Mainz 1966, str. 287).

3. Kada je 1934. godine svećenik časnoga života Alojzije Stepinac, nakon tjeskobnog lomljenja u vlastitoj duši ali napokon iz poslušnosti, čitajući u odluci Papinoj volji Božju, prihvatio službu zagrebačkog nadbiskupa, iz njegove se duše vinuo vapaj istoga 31. psalma: „In te, Domine, speravi!“ Nakon toga pisao mu je Apostolski Nuncij: „Zahvaljujem Vam, što ste pristali kao dobri Cirenac prihvatiti blistav ali težak i trnovit križ zagrebačke Crkve“ (Osservatore R., 11. II. 1970.).

4. Vjerujemo doista, da u devetstoljetnoj povijesti zagrebačke biskupije, odnosno nadbiskupije, nije bilo za Pastira zagrebačke Crkve težega razdoblja nego što je bilo baš vrijeme prije Drugog svjetskog rata, za vrijeme rata i neposredno poslije rata. Alojzije Stepinac bio je po redu 72. biskup na katedri zagrebačkih biskupa, ali nijedan od njegovih predšasnika nije bio suočen s tako strašnim i tragičnim zbivanjima kao što je bio blažene uspomene kardinal Alojzije Stepinac. Nijedan od njegovih predšasnika, makar su vremena ovdje bila uvijek teška za Crkvu i za narod, nije prošao kroz takav vihor kušnje kao on. Bio je uvijek dosljedan propovjednik Evanđelja – najuzvišenije nauke ljubavi – a optužen je najtežim optužbama kao neprijatelj čovjeka, kao neprijatelj hrvatskog naroda, čak kao krivac za nedaće Crkve. Dogodilo se to u drugoj polovici ovog dvadesetog stoljeća, prvi put u našoj povijesti, da je zagrebački biskup izveden pred sud pod čudovišnom optužnicom da je zločinac.

5. Ta se optužnica neprestano ponavlja; ona je i ovih dana ponovljena, čak i proširena, pred najširim javnošću preko radija i tiska, i to od osobe koja u SR Hrvatskoj nosi najvišu političku odgovornost. Nalazimo se već u 1981. godini, ali još uvijek moramo slušati težak jezik već prilično udaljene prošlosti. Teško i duboko smo uvrijeđeni i kao Crkva i kao sinovi i kćeri hrvatskog naroda.

6. Nakon izjava i znakova na najvišim razinama da se ipak želi ići naprijed u nastojanju oko većeg međusobnog poštovanja i istinskijeg poštovanja ljudskih prava i dostojanstva, opet smo vraćeni natrag u prošlost. Premda bismo željeli pred sobom gledati vedriju budućnost, prema kojoj, nadamo se, povijest hoda, makar mučnim i teškim korakom, bačeni smo opet u tamu onog razdoblja koje je u milijunima ostavilo duboke rane.

7. Mi opet ponavljamo: neprihvatljiva je takva optužnica; njezin autoritet ne podupire istina nego snaga moći. Uistinu, objektivni i pravedan sud o toj krvavoj ratnoj drami ne može donositi samo jedna strana u mnogostrukom sukobu. O svemu tome bit će donesen sud povijesti. Pod sudom povijesti mislimo na objektivnu i pravednu analizu svih činjenica, cijeloga konteksta zbivanja koje ima i svoju uzročnost i svoju pretpovijest. Pod sudom povijesti shvaćamo znanstveni pristup događajima i osobama koji, mimo bilo kakve tendenciozne propagande i političkih ciljeva i obračuna, traži samo čistu istinu za pravednu ocjenu da se sve stvari stave na svoje mjesto. Nisu rijetki slučajevi da je povijesni sud rehabilitirao mnoge i proglasio nevinima one koje su razni sudovi osudili kao zločince. Konačno, svi su mučnici suđeni kao zločinci, počevši od Isusa Krista. I za njega, najnevinijeg Pravednika, tužitelji su vikali pred Poncijem Pilatom: „Kad on ne bi bio zločinac, ne bismo ga predali tebi!“ (Iv 18, 30). I pilat je sudio protiv savjesti.

8. Kad se pozivamo na sud povijesti, onda se pozivamo na neprolazna, objektivna i univerzalna etička načela koja obavezuju savjest i uređuju ispravan postupak prema čovjeku; temelj su pravednih nacionalnih i međunarodnih odnosa. Vjerujemo u objektivne etičke principe vrijednost i obvezatnost kojih ne ovisi o bilo kojoj zemaljskoj moći, vlasti ili sistemu. U prosuđivanju ljudskih čina i povijesnih drama samo poštivanje temeljnih etičkih principa otklanja iz svih procesa svaku nepravdu, laž i mržnju. Nikakvi interesi ne dopuštaju da se osudi nevin čovjek kao krivac; nedopustivo je da se i krivnja krivoga preuveličava i proširuje na cijele zajednice, narode ili strane u sporu;

u sudskim procesima istu slobodu i prava mora imati branitelj kao što je osigurano tužiocu. Sud povijesti je ono što kaže prorok Izaija: „I uzet ću pravo za mjeru, a pravdu za tezu“ (Iz 28, 17). Nažalost, baš politički procesi su gotovo uvijek izloženi opasnosti da budu više instrument osvete nego pravednosti.

Nama vjernicima Propovijed na gori je jamstvo da će konačni pravorijek nad svakim životom i nad cijelom poviješću izreći Bog, Gospodar i Sudac povijesti.

9. Poslije svetačke smrti kardinala Alojzija Stepinca papa Ivan XXIII. za vrijeme svečanih zadušnica u Bazilici sv. Petra izrekao je o Nadbiskupu slijedeće svjedočanstvo: „Jednostavni i odlični lik ovog oca i Pastira Crkve Božje bio je našoj duši veoma mio... Kardinal Stepinac, koji je svojoj čuvenoj nadbiskupiji darovao 26 godina biskupovanja, bio je doista vjerna pobudna slika Dobrog Pastira. Ponajprije u neumornom i gorljivom apostolskom radu. U posljednjim pak odveć dugim godinama bolne odijeljenosti zgrnuo je toliko bogatstvo zasluga, da ih je zauzvrat nebeski Otac sigurno upisao u glavicu milosti i blagoslova za sve obitelji i sve vjernike gorljive i bogoljubne Hrvatske“ (A. Benigar: Alojzije Stepinac, Rim 1974, str. 860–861). Papa je sigurno imao temeljit uvid u dramu preminulog Kardinala da tako kaže pred cijelim svijetom.

U milanskoj katedrali predvodio je zadušnice kardinal Giovanni Battista Montini, budući papa Pavao VI. On je u homiliji postavio ova pitanja: „Može li se uopće pretpostaviti da ne bi ljubio svoju zemlju ili lojalno obdržavao pravedne zakone jedan kardinal nadbiskup, komu nitko, tko ne niječe sunčano svijetlo, ne bi mogao to poricati? Je li uopće moguće, da bi on jednoj državi, koja zaslužuje ovo ime, dao povod da ga ovako nesmiljeno sudi? Ili, možda sila stvara pravo? Kakvo je to pravo?“ (ib. str. 864).

Na ta pitanja lako daju odgovor svi oni koji pamte događaje iz neposredne blizine i svi, uistinu nepristrano raspoloženi, koji mogu čitati svu dokumentaciju i samo svjedočanstvo Kardinalova osobnog života. U poštenim pak dušama mladih koji ne poznaju stvari iz iskustva i kojima se uvijek govori samo optužnica može se rađati tjeskobno pitanje: što je istina?

10. Da bi se mogla odgovoriti cijela istina, trebalo bi obnoviti cijeli proces i iznijeti na svjetlo dana sve, baš sve što je tko činio, govorio i kakva je načela zastupao. Trebalo bi pošteno, nepristrano i cjelovito analizirati cijelo razdoblje i ulogu, kao i djela, svih učesnika koji su bili ubačeni u strašni vrtlog svjetskog, građanskog i revolucionarnog rata. Za takav proces trebao bi doista jedan međunarodni sud koji bi imao dovoljno znanstvene objektivnosti, političke neovisnosti i etičke odgovornosti za izricanje presude. Rehabilitacioni proces u našoj domovini u prilog kardinala Stepinca, kako vidimo, nije ostvariv.

11. Kako se mogao držati jedan nadbiskup, vjeran svojoj vjerničkoj savjesti, u onom vremenu političkih, nacionalnih, socijalnih, ekonomskih problema i sukoba? Kakav stav je mogao zauzeti zagrebački nadbiskup u jednom ratu u koji su se ubacili suprotni računi i ambicije, sile i interesi, stare nepravde i nove osvete, u kojem su se hrvali svjetovi? On je mogao ostati samo na stanovištu čvrstih etičkih principa kako mu je to diktirala vjera i savjest. Nadbiskup je Stepinac slijedio ova tri jasna i univerzalna načela:

a) Nitko nema prava samovlasno raspolagati ljudskim životom niti činiti bilo kakvo nasilje dostojanstvu ljudske osobe;

b) Svaki narod ima pravo na svoju slobodu, na svoj identitet i suverenitet; logično, ako to uistinu vrijedi za svaki narod bez izuzetka, onda to vrijedi i za hrvatski narod. Dakle, zastupajući to načelo bio je rodoljub, prijatelj svoga naroda poštujući isto načelo i u odnosu prema svakom drugom narodu.

c) Crkva ima pravo na punu slobodu vršenja svoga duhovnog poslanja u svakom narodu, u svakom poretku, u svakom državnom uređenju. Branio je Crkvu. Zbog tih načela bio je protivnik svakom totalitarnom sistemu.

12. Branio je čovjeka. Za tu tvrdnju postoji dovoljno opsežna dokumentacija; postoje i svjedočanstva kojima nikakva optužnica neće moći oduzeti snagu istine.

Posljednjih godina objavila je Sv. Stolica u brojnim svescima dokumente koji se odnose na rad Sv. Stolice i Katoličke Crkve za vrijeme Drugog svjetskog rata u prilog svih koji su bili žrtve bilo koje ratne strane, sistema ili ideologije. Deveti svezak od 687 stranica nosi naslov: *LE SAINT SIEGE ET LES VICTIMES DE LA GUERRE*, Janvier-décembre 1943. To je izdanje Vatikanske izdavačke knjižare 1975.

U navedenom svesku od 224. do 229. stranice je popis dokumenata „koji se odnose na držanje Katoličke Crkve prema progonjenim pravoslavcima i nearijcima, a upućeni su od zagrebačkog nadbiskupa Msgr. Stepinca kardinalu Maglione“ (ib. str. 224).

Tu su za razdoblje od svibnja 1941. do konca svibnja 1943. nabrojena 33 dokumenta koje sadrže proteste, intervjue, molbe u prilog svih progonjenih.

Pod brojem 1 čitamo: „Intervent zagrebačkog nadbiskupa protiv strijeljanja srpskih talaca koje je izvršeno u prvim danima stvaranja hrvatske države“ (ib. str. 224).

Pod brojem 2 čitamo: „Pismo Poglavniku kojim protestira protiv strijeljanja 260 Srba u Glini koje su izvršili ustaše (14. svibnja 1941.)“.

Pod brojem 3. piše: „Okružnica o prijelazu „pravoslavniha“: živo se daju upute kleru da se primaju u Katoličku Crkvu samo osobe koje to iskreno traže, dobro su poučene i u stanju da žive po načelima katoličkog moralu (15. svibnja 1941.)“ (ib. str. 224–225).

13. Što se tiče prijelaza pravoslavniha u Katoličku Crkvu, Nadbiskup je u svom govoru na sudu rekao slijedeće: „Ja o tome neću opširnije govoriti nego velim, da mi je savjest čista, a povijest će jednom o tome reći svoj sud. Činjenica je, da sam morao premješniti župnike, jer im je prijetila opasnost smrti od pravoslavniha, jer su ih htjeli Srbi ubiti, zato što otežu s prijelazima. Činjenica je, da se u prošlo ratno vrijeme Crkva morala provlačiti kroz poteškoće kao zmija, a išlo se na ruku srpskom narodu s nakanom, da mu se pomogne, kako se dalo i moglo“ (Benigar: A. Stepinac, str. 582).

Što se pak mislilo o Jasenovcu, vidljivo je što piše u protestnom pismu Paveliću kada je u logoru strijeljano nekoliko slovenskih svećenika. U pismu 24. veljače 1943. piše slijedeće: „Ovo je sramotna ljaga i zločin, koji vapi u nebo za osvetom, kao što je i čitav jasenovački logor sramotna ljaga za Nezavisnu Državu Hrvatsku“ (ib. str. 418). Traži da se sudi ubojicama. Spomenimo ovdje da je nadbiskup Stepinac primio u zagrebačku nadbiskupiju oko 200 slovenskih svećenika i tako ih spasio od deportacije.

14. Ako se u upravi jasenovačkog logora našao jedan apostata, kako je onda čudovišna kleveta „du su tim ljudskim kasapnicama zapovijedali katolički svećenici“. Optužnicom bi se htjelo nadbiskupa Stepinca učiniti odgovornim za onih 40.000 žrtava koje se pripisuju Jasenovcu, a kako bi on mogao biti za to odgovaran kad je mrzio svaki zločin učinjen protiv čovjeka i naroda, tko god ga počinio. Iskreno je suosjećao s patnjama srpskoga naroda, ali je isto tako suosjećao i s patnjama hrvatskog naroda, protiv kojeg su također počinjeni teški zločini. Ima groblja na kojima nema spomenika; ima žrtava pokriivenih šutnjom.

15. Zauzimao se i za Židove svim svojim autoritetom.

U gore citiranoj dokumentaciji Sv. Stolice na str. 337. čitamo izvadak iz pisma koje je dr. Weltman pisao 11. lipnja 1943. Apostolskom delegatu u Carigradu mons. Roncalli-u, koji je naslijedio Piju XII. i uzeo ime Ivan XXIII. Dr. Weltman je bio pak u Carigradu izaslanik komisije za pomoć evropskim Židovima. On piše: „Mi znamo da je mons. dr. Stepinac učinio sve što je mogao da pomogne i olakša nesretni udes Židova u Hrvatskoj, kojih broj danas ne prelazi 2500 mušev, žena i djece. Molimo Vas da izvolite pre-

nijeti mons. Stepincu našu duboku zahvalnost za njegovo vladanje i za njegovu pomoć i mi ga molimo da nastavi svojim visokim ugledom djelo spasavanja naše jadne braće, sestara i djece...“ (ib. str. 337).

16. Proširili bismo suviše ovo izlaganje kad bismo htjeli citirati Nadbiskupove izjave, govore i svjedočanstva njemu u prilog. To je bila stvar obane na sudu, ali ta je obrana imala suviše malo vremena da sabere svu dokumentaciju i sva svjedočanstva koja bi dokazala da su činjenice ipak drugačije nego što tvrdi optužnica.

Sam proces bio je praćen upravo bjesomučnom kampanjom u javnom tisku, na radiju, u poduzećima protiv Nadbiskupa, a da u javnosti nije smio nitko ni pisnuti u njegovu obranu. Optuživalo se u „ime naroda“, ali taj narod nije imao prava na cjelovitu informaciju.

Kada je branitelj dr. Ivo Politeo zatražio saslušanje nekih važnih svjedoka obrane, a među njima je bilo i uglednih Srba, javni je tužilac odgovorio: „Kad bi se htjelo na temelju tih svjedočanstava konstruirati obranu, bila bi to prava psovka“. Na to je branitelj hrabro uzvratilo slijedeće: „Kazali ste: bila bi psovka. I ja velim da bi bila psovka, ako se saslušaju samo svjedoci koji terete. Upozorujem da je presuda, koju će izreći sud, u jedinoj instanci, protiv koje neće biti moguće apelirati. Osim toga moj zahtjev je od svjetske važnosti, koji izazivlje pažnju cijelog svijeta. I zbog toga tražim da se pripuste svjedoci“ (Benigar: A. Stepinac, str. 590). Svjedoci su odbijeni. Uzoriti gospodin kardinal Franjo Šeper rekao je sinoć u svojoj izjavi na vatikanskom radiju da je i on bio među tim svjedocima.

Ponovno ovdje izjavljujemo: ako se trajno objavljuje optužnica, a nikada se ne smije objaviti sva dokumentacija obrane, njoj je nametnuta potpuna šutnja, onda takav sud nije vjerodostojan.

17. Što se tiče političkog opredijeljenja nadbiskupa Stepinca, on nije pripadao nijednoj političkoj stranci. Tvrdnja da je bio ustaša, tako je očita kleveta da je nije potrebno ni pobijati. On je uvijek distingvirao dva pojma: narod i političke stranke. To su različite stvari. Isto tako je bio protiv ulazjenja svećenika u bilo koju stranačku politiku. Htio je da budu od svakoga i pred svakim slobodni za svoje specifično svećeničko poslanje. Odlučno je bio protiv stvaranja bilo kakve klerikalne političke stranke. U Okružnici br. 8976/45. od 17. prosinca 1945. piše svećenici: „Vama je, časna braćo svećenici, poznato naše stajalište prema djelovanju svećenika u politici. U Okružnicama od god. 1935. i 1938. zabranio sam u smislu jasnih odredaba Crkvenog zakonika svim aktivnim svećenicima kandidirati se na izborima bilo na čijoj listi. To sam stajalište zadržao 1943., naglasio ga u svojim propovijedima, a držim ga se i danas te nemam razloga to stanovište mijenjati. Time sam htio otkloniti svaku odgovornost Crkve od javnog političkog rada

pojednog svećenika. To vrijedi i za političko djelovanje svakoga pojedinog svećenika i danas. Što koji od svećenika u političkom pravcu radi, za to snosi sam osobno i odgovornost".

U istoj Okružnici piše i ovo: „Crkva traži da može vršiti svoju misiju i urediti svoj odnos s državnom vlašću kao slobodna predstavica slobodne Crkve u slobodnoj državi".

18. O problemima i zbivanjima neposredno poslije rata pisao je obrazložena pisma nadzornim osobama u republici Hrvatskoj i u FR Jugoslaviji. Tumačio je prijedloge, upozoravao na žalosne događaje i teške povrede ljudskih prava. Bio je iskren prema svakoj vlasti. To sigurno nije zločin. Kad ga se poslije rata javno napadalo što k njemu dolazi mnogo ljudi moleći intervenciju za zatvorene, za nestale, za na smrt osuđene, a tih nije bio mali broj, pisao je predsjedniku vlade republike Hrvatske: „Nisam mogao odbiti ni otjerati tih ljudi, kao što nisam kroz 4 godine odbio nijednog iz Vaših redova, kad su dolazili moliti, da za njih interveniram" (Pismo Bakariću 2. VIII. 1945.).

Kad su predstavnici Zagrebačkog kaptola pod vodstvom generalnog vikara i biskupa mons. Franje Salisa bili primljeni u Zagrebu 2. lipnja 1945. od Maršala Tita, među ostalim, dali su mu i ove podatke o Nadbiskupu:

– „Vi imate danas u svojoj vladi ljudi, kojima je on spasio glave svojim intervencijama.

– On je u vrijeme rata hranio 7000 partizanske djece, a nije pitao, jesu li Hrvati ili Srbi, jesu li katolici ili pravoslavni.

– On je svojim govorima i intervencijama zauzimao se za Srbe, Židove i Cigane i spasio tolikima život.

– On je držao govore i proteste protiv rasiističkih zakona, protiv hipernacionalističkih nasilja, protiv uzimanja taoca i vješanja tolikih nevinih." Itd...

18. Mnogo bi se toga još moglo reći, ali ovdje to nije moguće. Na svaku tvrdnju i uvredu u najnovijoj optužnici moglo bi se odgovoriti opširno i dokumentirano. Međutim, prepuštimo to povijesti.

Niti je bio nadbiskup Stepinac, niti su njegovi nasljednici „tuđe jezgro" koje „vodi za tuđi račun borbu protiv hrvatskog naroda". Niti je „Stepinčeva crkva" neka druga Crkva nego što je ona Crkva u koju mi vjerujemo, a to je: jedna, sveta, katolička i apostolska; Crkva vjerna Isusu Kristu i okupljena oko Petrovih Nasljednika i svojih biskupa; to je Crkva utkana u biće hrvatskog naroda već punih trinaest stoljeća; nikada protiv njega nego uvijek dijeli s njim istu sudbinu. To je Crkva koja ima svoje porijeklo u Isusu Kristu, našem Bogu i Spasitelju, nije nikakav import. Najveći dio hrvatskog naroda je ta Crkva.

20. Neki nam izvan Crkve sve češće daju pouke kako bi po njihovom shvaćanju trebala izgledati Crkva kojoj bi oni dali ocjenu „koncilske Crkve". Imala bi to biti neka Crkva disciplinski anarhična, bez jedinstvenog

vjerovanja i bez određenih moralnih principa; takva bi Crkva brzo postala Crkva bez slobode i bez dostojanstva.

Mi se nikome za volju ne odričemo svoje Crkve i to onakve kakva ona jest u svom najdubljem misteriju i zajedništvu. To je Crkva kroz vjekove identična, koju danas predvodi Ivan Pavao II., a u onim teškim poratnim godinama, uz tolike biskupe i svećenike kao i vjernike, za tu je Crkvu kroz zatvore i poniženja svjedočilo šest kardinala: Josip Slipčević iz Lavova, Stefan Wyszyński iz Warszawy, Josip Beran i Stjepan Tročka iz Praga, József Mindszenty iz Esztergoma, Alojzije Stepinac iz Zagreba.

Nipošto se ne smatramo zaostalima ako to svjedočanstvo poštujemo i ako tu Crkvu ljubimo. Ne glumimo nikakvu glumu nego vršimo svoju dužnost i ostajemo vjerni Bogu, Crkvi Božjoj i svojoj savjesti.

U svojoj Okružnici svećenicima od 17. prosinca 1945. piše Nadbiskup Stepinac ove riječi: „Što god u budućnosti nadošlo, mi nemamo što nadodati u svoju obranu. Naša je obrana Bog, čista savjest, a svjedok je uz vas, časna braćo svećenici, i golema većina vjernoga naroda i predstavništvo Sv. Stolice u Zagrebu."

Tako se na njemu ispunja riječ Sv. pisma: „Blago čovjeku koga ne optužuje vlastita savjest i koji se nije odrekao nade" (Sir 14,2).

21. Završavam! Ne bismo se bavili prošlošću kad ne bismo bili na to prisiljeni. Nadbiskup i kardinal Alojzije Stepinac bio je izvršitelj zapovijedi ljubavi prema svakom čovjeku, prema svome narodu i prema Crkvi. Stoga mi tog svjedoka ljubavi ne želimo nipošto i nikada imati kao neku zastavu mržnje bilo prema kome. Mi vjerujemo u božansku Propovijed na gori, ali moramo svjedočiti istinu da nitko ne može lomiti naše zajedništvo, da nitko ne može dijeliti iskrenu povezanost biskupa, svećenika, vjernika u jedinstvu vjere i ljubavi. Želimo časno služiti duši i savjesti svoga naroda kojem pripadamo rođenjem, sviješću i srcem. Tako nas uči Evanđelje.

Mi ne želimo zaoštavati odnose s nikim, ali ne možemo se odreći ni istine ni svoga ljudskog dostojanstva. Mi molimo za mir ljudi, naroda i čovječanstva. Neka taj dar s nama molí Presveta Bogorodica, Kraljica mira. Mi želimo mir, ali u pravednosti, istini, ljubavi i slobodi! Amen.

Zagreb, katedrala, dne 10. veljače 1981.

nadbiskup zagrebački
+ Franjo Kuharić

Der Friede
sei mit
Dir!

Iz hrvatske kulturne baštine

PLEMENITI DOMJANIĆ

1. Stihove Dragutina Domjanića poznaju mnogi koji ne znaju za njegovo ime i život; pjevaju njegove pjesme zaljubljenici u svojim zanosima, pobožno zazivaju Mariju „Hrvati romari" Domjanićevim riječima; meka kajkavska riječ (Kaj) čuje se u odajama i izbama, nježna Fala pak često na grobljima. O Domjanićevom pjesništvu i ugođajima koji zrače iz stihova zabilježio je Antun Gustav Matoš:

„Tu diskretnu poeziju možete zamisliti kao stari salon u baroku, u drevnoj hrvatskoj kuriji, s vidikom na večernje naše planine, s jablanima i lipama pored tihog perivojskog jezera. Žice starog clavencina odjekuju od paukove noge, a u sumraku se izviđa nad uvelom kitom glicinija, bagremova, ruža i ciklama krik ranjenog galeba."

Nema čitatelja koji nagnut nad Domjanićevim stihovima neće priznati da je to doista plemenito pjesništvo našeg čovjeka.

2. Dragutin (Karlek) Domjanić rodio se 12. rujna 1875. u Krčima, u Hrvatskom Zagorju; ondje je proveo svoje djetinjstvo i mladost. Srednju školu i pravne nauke svršio je u Zagrebu. Pripadao je naraštaju hrvatske mladeži koja je svoj narodni ponos kovala u borbi protiv bečke i peštanske gospodarske prevlasti.

Domjanić je bio zagrebački sudac, a zatim je postao vijećnik Banskog stola. Bio je zauzet oko hrvatskoga književnog života; bio je predsjednik Matice Hrvatske i član zagrebačke Akademije. Umro je u Zagrebu 7. lipnja 1933.

Domjanićevo plemenitaško podrijetlo, on je potomak nekoć slavne loze hrvatskoga plemstva, dalo je pečat njegovim raspoloženjima, njegovoj sjeti i naglašenom osjećaju prolaznosti.

3. Svoju prvu pjesmu (Ridi pagliaccio) objelodanio je Domjanić u Vijencu god. 1895. Nakon toga surađivao je pjes-

ničkim prilogima u svim hrvatskim književnim časopisima. God. 1909. tiskane su mu štokavske pjesme u zbirci *Pjesme* (drugo izdanje 1917.). Od god. 1915. pisao je kajkavske stihove pa mu je god. 1917. objelodanjena zbirka *Kipci i popevke*, a god. 1927. pak zbirka *V sun-cu i senci*. Prije toga (god. 1924.) objelodanila mu je Matica Hrvatska kao redovito izdanje za god. 1922. zbirku *Izabrane pjesme* s predgovorom uglednog kritičara Vladimira Lunačka. Nakon pjesnikove smrti objelodanila je pjesnikova majka zbirku *Po dragom kraju* (1933.) s pripomenom: „Ove popevke predajem narodu onak, kak ih je moj dragi sin za izdanje složil i priredil. Mama.”

Izbor Domjanićevih stihova objelodanjen je više puta u Zagrebu (1945., 1955., 1970.) i jednom u Beogradu (1933.).

Pod pseudonimom Vujec Grga objelodanio je šaljivi dječji spjev *Petrica Krempuh*; mnogo je prevodio i napisao je niz književnih prikaza.

4. U ranim stihovima Domjanić se prepušta pjesničkim razmatranjima o životu. Svjestan sukoba snova i zbilje, zanosa i razboritosti, pjesnik bilježi svoja raspoloženja sjete. Jedva zamjetljiva je crta sarkazma u tim pjesmama.

U nizu svojih pjesama Domjanić je oživljavao prošlost. Gobleni, mramorni kipovi, markizice i princeze, vodokoci i rezede okružuju pjesnika i stvaraju posebni ugođaj. I u tim pjesmama uljudnih razgovora, porculanskih figurica Domjanić je sjetno nježan, ali su mu dragi takvi motivi. Iz tih pjesama izbija i crta stanovite otmjenosti, pročišćenog aristokratizma – plemenitosti.

Domoljubna crta Domjanićeva pjesništva izbija u nizu pjesama. Ta ljubav je duboka kao i ona našeg čovjeka, koji u dalekoj prekomorskoj zemlji umire s grudom hrvatske zemlje na prsima (*U rudniku*). Toplina starinskog doma, miris cvijeća, domaća riječ čine tkivo niza pjesama (*Bele rože, Lipa, Deca, Mrtvi zavičaj* i dr.). Patnje, boli i tegobe naših ljudi zabilježene su u pjesmama: *Ciklame, Prošecija* i *Jačmen*.

Imao je pravo pjesnikov prijatelj Dragutin Šiffer kad je zabilježio o Domjaniću, da je bio čovjek „koji je toplinom svojih osjećaja, u kojima je stalna duboka tuga i sućut za sve koji trpe i pate,

znao zagrijati, a kušao i utješiti čitav jedan naraštaj u doba opće ratne nevolje.”

Treba dodati uz tu misao također pripomenu, da je Domjanić od svih naših pjesnika onoga doba svojim jednostavnim i toplim kajkavskim pjesmama ušao u srce i raspoloženja našega najmanjeg i najneznatnijeg čovjeka u selu i gradu; u srce čovjeka hrvatskog koji je nosio najveće terete na svojim leđima. Mnoge njegove pjesme pretočene u glazbeni izraz još i danas žive i odjekuju iznad naših livada i polja „kmetskih hiža”, iznad vinograda i „gorica” i u građanskim domovima.

Dragutin M. Domjanić

Domjanić je naime mekim bojama crtao naše domaće krajolike, šume i poljane, more i jezera, predvečerja s plavim bregovima i vrbicama. – Pjesnik nikada nije osnovao svoju obitelj, ali je u nizu pjesama pjevao o ljubavi (*Galeb, Miris akacija, Ko golupče* i dr.).

Jezik i ritam Domjanićev čine poseban čar pjesama; uspješno je uveo kajkavsko narječje u hrvatsku književnost; konačno, stihovi mu naliče igri sunca i sjene, snova i jave, riječi i zvuka.

4. O Domjaniću se obično govori da je bio tipični hrvatski gospodin, koljenović staroga kova, častan i pošten, uvijek jednak i na svojoj, vlastitoj liniji, iskren domoljub, željan znanja, skroman i čovjek značaja. Međutim, treba imati na umu također činjenicu, da je Domjaniću rano umro otac pa je majka rano ostala udovicom s dvije kćeri i sinom, s malenom mirovinom i nešto zemlje, koja je ostala od imetka njezinih roditelja te obitelji Domjanić. Prema tome,

Domjanić je od mladosti osjetio bič gospodarske nesigurnosti. – Osim toga, njegovi životopisci se slažu u činjenici da je majka Karleka vezala uz sebe ljubav i autoritetom, što je na svoj način sputavalo njegovu osobnu slobodu i pokušaj da ostvari svoj osobni život izvan majčina doma.

U prosudbi o Domjaniću treba imati na umu sveukupnost podataka da bi se moglo razumjeti njegovu poeziju, stihove u kojima uz otmjenost ima sjete, nježnosti i prigušene boli.

U pjesmama nije bio neiskren, samouvjeren: pjevao je iskreno, neposredno „po dolu i gaju, po dragome kraju”. U sebi raspet između želja i svagdašnje zbilje našao je prikladnu, najljudskiju riječ koju treba reći: *Fala*. Svima: pitomom i ubogom zavičaju, ljudima, „hižama i rožama”, sjetnim vrbicama i tihim perivojima. Svima – *fala*. Neznancima – „za saku dobru reč”. Za svaku riječ i za „dragi kaj”.

Hvala. I Mariji: iskreno, hrvatski, „romarski”. Ljudski.

I Domjaniću: hvala – za ljepotu i neposrednost stiha, za kitice snova i ruža, za otmjenost duha i plemenitost srca.

Molitva Iseljenikova

*Bože, Ti koji i korovu šarenom
Daruješ život i suncem ga ogrijevaš,
Ti, koji neba u modrome beskraj
Čuvaš slobodu i pjesmici ševinu,
Daješ i drvetu beščutnom samilost
Da si hladovinom štiti i prosjaka,
Žasto Ti puštaš da propada narod,
Ti, koji ljubav si sama.
Smiluj se nama, Gospodine!*

*Polja su naša opustjela, umiru,
Nemamo ruku, da zemlju obrađuju,
Naša je snaga sva za morem
nevjernim,
Tamo daleko od praga,
od djedovskog,
Živi već trunu sred otrovnih rudnika.
Ognjišta njihova starci tek čuvaju,
Ruši se dom ili lihvar ga trga.
Čuvaj sirotinju našu,
Štiti nam zemlju, Gospodine!*

*Kao na garištu ostala nejačad,
Majke će ginut u bijedi il zločinu.
Grudu za grudom tuđinci će oteti,
Djecu će našu za odrode učiti,
Nas će se oni i jezika stidjeti,
I ako otac se vrati ko bogalj,
Neće razumjeti ga djeca,
Spasi naš narod, Gospodine!*

AACHEN

Obiteljski seminari sve zanimljiviji i korisniji

Znatan broj hrvatskih obitelji (68 odraslih i djece) iz Aachena sudjelovao je na dvodnevnom obiteljskom seminaru 31. siječnja i 1. veljače u Wildenburgu / Eifel.

Koristeći priliku svoga kratkog boravka u Aachenu pridružila sam se tom skupu čiji me je rad ugodno iznenadio i potakao da napišem ovaj kratki izvještaj.

zacija bila je također na visini. Da bi se roditelji što nesmetanije mogli angažirati u samom radu seminara, djeca su bila povjerena brizi njemačkih odgojateljica kroz cijelo vrijeme rada seminar.

Referent je bio dr. Bernard Zamlić, primarius klinike za psihosomatske bolesti u Furth im Wald s temom: „Koji čimbenici uvjetuju psihofizički razvoj čovjeka“. Rad je započeo kratkim prikazom vrlo uspješnog filma o prenatalnom životu djeteta: „Ein Mensch entsteht“. Nakon filma dr. Zamlić je odr-

dosti i tuge, u kojima se majka nalazi. Ono čak registrira, i to ne bez posljedica, patnju koju proživljava majka ako možda ne želi to dijete. Zato je neobično važno da roditelji, prije svega, žele to dijete, da mu se raduju, i da majka sama, za vrijeme trudnoće, bude okružena atmosferom pažnje i razumijevanja.

S velikim zanimanjem je praćeno i prihvaćeno i izlaganje o razvitku djeteta u prvim godinama života i o nekim nervnim i duševnim bolestima, koje mogu imati svoj uzrok i početak u razdoblju razvitka o kojemu je riječ.

Nakon izlaganja ovih misli razvila se tako živa diskusija da su neki od sudionika posve otvoreno, u skoro obiteljskom povjerenju, počeli iznositi svoju vlastitu obiteljsku dramu, nazirući gdje bi zapravo mogli biti njeni uzroci.

Budući da je bilo još jako mnogo pitanja, a vrijeme sasvim na izmaku, sudionici su jednodušno zamolili organizatore – socijalne radnike: gospođu Barbaru Kirinčić, gospođu Danicu Romić i gospodina Marijana Bašića, da bi se ta tema nastavila i produbila na slijedećem seminaru. Zamoljen od spomenutih organizatora, Dr. Zamlić, unatoč udaljenosti koja ih dijeli, velikodušno se odazvao pozivu za slijedeći susret, ovaj put trodnevni, predviđen za 7.-9. svibnja ove godine. Dr. Zamlić je predložio, a sudionici rado prihvatili, da bi na slijedećem seminaru radio, barem manji dio vremena, i s djecom sudionika.

Sastavni dio seminara bila je Služba Božja koju ja sa svim sudionicima slavio fra Mato Kljajić, hrvatski dušobrižnik iz Aachena. Brojne spontane molitve izražavale su radost zbog susreta koji je doživljen i kao kutak domovine. To domovinsko raspoloženje naročito se osjetilo u neslužbenom, večernjem dijelu programa, koji se kroz živahne razgovore i brojne pjesme otezao do kasno u noć.

Anđelka Šušnjara

Dio sudionika na Obiteljskom seminaru u Wildenburgu

Promatrajući aktivno sudjelovanje, u okviru nekih normi, lako se moglo ustanoviti da su sudionici vrlo napredovali. Sudionici su napredovali i u smislu grupne dinamike kroz prethodne seminare takve vrste koji se u Aachenu redovito održavaju, tri do četiri puta godišnje, počevši od 1976. g. Sama organi-

žao svoje izlaganje u kojemu je posebno naglašeno kako je cijelo razdoblje prenatalnog života djeteta vrlo važno za njegov budući duševno-tjelesni razvoj, ali i kako ipak presudnu ulogu igraju prva dva mjeseca, što više prva dva tjedna, nakon začeća. Dijete u toj dobi registrira sva duševna stanja, ra-

STUTTGART

Još jedna inicijativa pomoći inozemnoj djeci

Ovih je dana Akcija obrazovnog informiranja pokrenula inicijativu pomoći djeci inozemaca u učenju njemačkog jezika i u izradi domaćih zadaća. Cilj ove vrlo vrijedne inicijative je da pomažanjem učenja njemačkog jezika doprinese socijalnoj integraciji mladih stranaca i da tako stvori uvjete njihova bržeg zapošljavanja. Ova Akcija će angažirati učitelje koji dobro poznaju prilike u kojima žive stranci. Finacijska sredstva će dobrim dijelom dati pokrajinska vlada. Prelat Mühlbacher, refe-

rent za inozemce u biskupiji Rottenburg-Stuttgart, pozdravio je ovu inicijativu. Rekao je da je svako pomoć mladim inozemcima dobro došla. Po njegovu mišljenju „učenje njemačkoga jezika i pomoć u izradi domaćih zadaća prikladno je sredstvo da se situacija stranaca postupno poboljša“. Prema informacijama Akcije obrazovnog informiranja obrazovno je stanje 200.000 inozemne djece u Baden-Württembergu „zastrašujuće“. Oko 40% te djece nije završilo osnovnog školovanja. Za tu je nedaću uvijek krivo nepoznavanje jezika. Dobro bi bilo na ovu i slične inicijative upozoriti i Nijemce i roditelje naše djece po našim regijama.

*Bože, Ti koji i staze određuješ
Sitnome mravu i zvijezdama blistavim,
Ti, koji sunce si u zlato ovio,
Al i krijesnicu malu obasjao,
Ti, koji ne daš da prospe se uzalud
Samo i najmanja sjemenka paprati,
Ne daj da propada zemlja i narod,
Ti, koji ljubav si sama,
Smiluj se nama, Gospodine!*

Dragutin Domjanić

Trachten und Tamburica: Freude für Kroaten

Göttingen-Weende (oh). Die Kroatische Katholische Mission Göttingen hatte eingeladen, und zahlreich waren ihre Gemeindemitglieder erschienen. Ein abwechslungsreicher Nachmittag mit viel Unterhaltung bot sich den in Göttingen lebenden und arbeitenden Kroaten. Sehenswerte Tänze einer Trachtengruppe aus Nürn-

berg sowie bekannte Heimatlieder zu den vertrauten Klängen der „Tamburica“ bereicherten die Begegnung. Kroatenseelsorger Josip Ivanovic hatte den bunten Nachmittag mit seinen Helfern vortrefflich organisiert. Alle gingen mit dem Wunsch auseinander, ähnliche Treffen bald zu wiederholen. Foto: Beuermann

„Marijo, pomози da bolje vidim“

HEILBRONN-SCHÖNTAL

„Lijepa dolina“ će i ove godine progovoriti i propjevati hrvatski

Malo mjestance Schöntal uzalud ćete tražiti na kartama Zapadne Njemačke. Cijela općina, sa svojih 9 sela, broji oko 5.000 stanovnika. Najpoznatije mjesto u općini je svakako Kloster Schöntal. Kao što samo ime govori, u ovom mjestu se nalazi stari cistercijski samostan iz 12. stoljeća. Sve do 1803. g. samostan je bio vlasništvo redovnika. Tada je bio sekulariziran. Od 1810.-1975. služio je kao evangelički teološki seminar (sjemenište). Godine 1979. samostan postaje „Bildungshaus“ biskupije Rottenburg-Stuttgart.

Schöntal je poznat i kao hodočasničko mjesto. Neki Wolfram von Bebenburg obećava gradnju samostana i crkve ako se sretno povрати iz križarske vojne. Njemački car Friedrich I. Barbarossa odobrava 1157. gradnju crkve i samostana. Već 1395. spominje se Schöntal-Neusaß kao veliko hodočasničko mjesto.

U jednom požaru izgorio je drveni samostan. Redovnici se odlučili izgraditi novi samostan u „Lijepoj dolini“, na obali rijeke Jagst. Iako su se redovnici

spustili i nastanili u dolini, na brežuljku je ostala kasnogotička crkva „Žalosne Gospe“. Ova crkva postala je već odavno premalena da primi brojne hodočasnike koji ovamo dolaze. Zbog toga se sva veća hodočašća održavaju u velikoj prekrasnoj samostanskoj crkvi u „Lijepoj dolini.“

Kao zanimljivost ovog svetišta spomenuo bih „Sveti bunarić“. Hodočasnici mažu oči izvorskom vodom govoreći: „Marijo, pomози da bolje vidim.“ Možda bi ovaj zaziv mogao postati motto naših hodočašća. Pored „Svetog bunarića“ spomenuo bih kao zanimljivost i starodrevnu 500-godišnju lipu.

Prošle godine okupilo se oko 2.000 Hrvata u ovom marijanskom svetištu. Svi su bili oduševljeni i izrazili su želju da ovo nacionalno hodočašće postane tradicionalno. Organizatori su već davno započeli s pripremama. Naručen je i šator za 2000 ljudi. Svoj dolazak potvrdio je i zagrebački pomoćni biskup dr. Mijo Škvorc. Stanovnici sela Biringen, njih oko 1.000, potruditi će se da hrvatski hodočasnici ne ostanu gladni i da im boravak u „Lijepoj dolini“ ostane nezaboravan.

Stoga se 21. lipnja ove godine očekuje više od 2.000 Hrvata iz svih naših misija s područja rottenburške biskupije.

fra Vjenceslav J.

MÜNSTER

„Domovina je tamo gdje si prihvaćen!“

Dne 26. veljače ove godine u njemačkom gradu Münsteru položila su svečane zavjete šestorica franjevačkih bogoslova. Ovi mladi franjevci bili su članovi Hrvatske franjevačke provincije sa sjedištem u Zagrebu. Nakon nesporazuma sa zagrebačkim provincijalom patrom Karlom Kaićem ovi mladi franjevci obratili su se s molbom saxonском provincijalu patru Hermanu Schalücku da ih primi u svoju provinciju. To je on i učinio.

Svečanu sv. Misu i obred zavjetovanja predvodio je sam provincijal p. Schalück koji je u propovijedi rekao da je „domovina tamo gdje si prihvaćen i shvaćen.“

Samim činom zavjetovanja ovi mladi hrvatski franjevci i službeno su postali članovi njemačke provincije.

Evo i imena svečanozavjetovanika: Josip Kobali, Mato Mučkalović, Antun Hajmiller, Ivan Posilović, Marko Rajić-Mišković i Josip Šarić. Gvardijan münsterskog samostana priredio je za uzvanike svečanu večeru. Nakon večere bilo je narodno veselje. Nekoliko naših radnika sa svojim misionarom patrom dr. Bonom Lekić, časne sestre i naši studenti prisustvovali su ovom slavlju u franjevačkoj crkvi u Münsteru i na zajedničkoj večeri.

Svojevremeno su ovdje nastupali i članovi VIS-a „Priatelji“ s Kaptola. Mnogim našim radnicima ostala je u sjećanju pjesma: „Na Kaptolu, u franjevačkom samostanu i tu svoju mladost proveo sam ja...“ Pjevajte nam tu pjesmu, govorili su prisutni. I ne htijeli sjetili smo se Izraelaca u Babilonu: „Na obali rijeke babilonskih sjeđasmo plakasmo spominjući se Siona!“ (Ps 137).

fra Vjenceslav Janjić

Gospodine, Isuse Kriste, svjetlo svijeta,
ti si put kojim danas idem,
ti si istina koja me vodi,
ti si život koji nalazim.
Daj mi svoju ljubav
da te promatram u ljudima.
Daj mi strpljivosti i
ravnodušnosti
i sačuvaj me u svojoj ljubavi.

KÖLN

Sv. Misa za ugostitelje

Mora se priznati da našim ugostiteljima i njihovim suradnicima nije jednostavno doći, nedjeljom i blagdanom, na

sionar u Kölnu, pozvao u predbožićno vrijeme oko 100 naših gostioničara, njihovih kuhara i konobara na, za njih posebno pripremljenu, službu Božju. Odziv je bio izvanredan. Svi su se ispovijedili i pričestili i sudjelovanjem u euha-

sv. Misu. Iako neki u te dane zatvore svoje gostionice da bi mogli zadovoljiti svoje vjerničke potrebe, ipak ih najveći dio radi. A i oni su sastavni dio naših misija. Zbog toga je p. Božo Ančić, mi-

ristijskom slavlju obnovili svoju vjeru i svoje vjerničko zajedništvo. Naš misionar kani i u uskršno vrijeme organizirati duhovnu obnovu za ugostitelje i njihov personal.

Milodari za potrebne

Za Majku Tereziju: Katarina Kip 100,- DM; za p. Antu Gabrića: Katarina Kip 100,- DM; za operaciju bivše voditeljice dječjeg vrtića u Berlinu, s. Marinu Radošević: Hrvatska kat. misija Berlin 27.000,- DM; za gladnu djecu: Ana Jurčić 150,- DM i Ivan Tolo 50,- DM; za kumče Kristijana: Hrvatska kat. misija Hamburg 3.775,- DM; za karitasovu djecu (od 1.1.80. do 1.2.81.): Hrvatska kat. misija Hamburg 11.060,- DM.

Opfer

I strankinje manje rađaju

U godini 1979. rođeno je u Njemačkoj 75.560 inozemne djece. To je za 20.000 manje nego god. 1975. Uza sve to imaju stranci u Njemačkoj prosječno vidno više djece nego Nijemci. Deset njemačkih žena rodi u svom životu 13 djece u prosjeku. Deset Španjolke u Njemačkoj rodi 14 djece, deset Talijanke 19, a deset Turkinja u Njemačkoj rodi čak 36 djece.

Humoreska

Godišnji obračun

Je, dragi pajdaši i pajdašice, kak i sami znate, prešla je i ova 1980. godinica. Kak i sami znate, na kraju sakoga ljeta se dela godišnji obračun, ili kak bi se rekle moderno „bilanca“. Saka država računa kak je prešla v trgovini, joj je ko dužen, ili kulike ima ona duga. Sake po dužeće isto dela godišnju bilancu, da se vidi kak je poslovalo itd. Je, a kak je z našiom bilancom, hoću reći, kak bumo mi mali „črveki“ to zračunali. Sake lete ima dvanajst mjesečkov, pak treba to se skupa zračunati. Morame znati kulike smo zaslužili brutto a kulike netto. Morame znati kaj smo potrošili, a morame znati kaj smo deli na stran, tj. kaj smo prišparali. Tu se v stranom svijetu tak teške mučime, pak bi bila sramota da nismo čez lete niš prišparali. Ima tak pune načinov, nemrem se nabrojiti,

kak se da šparati. Jedni skuhažu za cijeli tjedan veliki lonac „bažulja“ z makaronima ili z krumpirekom pak ga saki dan vadiju i nazaj mečeju vu hladnjak. Drugi pak kupaju se saka dva, tri tjedna. Struja je tak skupa, pak ne splati se kupati saki tjeden. Mi stranci smrdime Nijemcima ovak ili onak, pak onda nema smisla kupati se dva ili tri put na tjeden. Naši „gostoljubivi“ domaćini kupaju svoje cucke saki dan, oni im dišiju, a mi kaj delame najgorše posle, mi im smrdime.

I tak mi mali „črveki“ moreme napraviti čiste lake našu godišnju bilancu jer zname, mislim na materijalnu stranu, kaj je plus a kaj minus.

Znate, dragi pajdaši i pajdašice, kaj mene zanima? Zanima me kak bumo mi hrvatski katolici napravili našu vjeršku, kršćansku bilancu za 1980. godinicu. Jer, ak zname sa financijske strane kaj

je to plus i minus, je, onda morame i sa vjerske strane znati kak je + i -. Kak god zname zbrojiti kaj smo zaslužili saki mjesec, tak morame znati zbrojiti kulike put smo išli čez mjesec vu cirkvicu, kulike put na sv. ispovijed i sv. pričest. Isto tak morame znati kulike put smo dali dobrovoljni prilog za gladne i siromašne u svijetu, za izgradnju novih crkvi, za postradale od potresa itd. Saki od nas ima praf da zračuna svoju materijalnu stranu, ali saki od nas, kaj veli da je dobar hrvatski katolik, mora znati kulike je dobra napravil, kak je pomogel bližnjega svoga. Jer nikak nam nemre godišnji obračun biti pozitivan ak smo zaboravili na dragoga Bogeka, Majku Crkvu, gladne i nesretne u svijetu te, konačno, na dragu nam hrvatsku grudu. Ak nam je ovogodišnja bilanca, gledajuć sa kršćanske strane, negativna, nastojmo svakako da nam na kraju 1981. g. bude pozitivna.

Ivek Milčec

JOSKO PJEVANJEM STEKAO PENZIJU

Malo čudno zvuči, zar ne? Pa ipak je istinito. Naš Josko, gastarbajter iz Hrvatske, petnaest godina u Njemačkoj na radu, građevinski radnik, bez ikakve škole, samo se zna potpisati, eto, on je, vjerovali ili ne, pjesmom na njemačkom jeziku, pred čistom njemačkom eminentnom publikom, ostvario svoju penziju. Reći će možda netko: ah, to je maštanje, to je izmišljotina. Ne, nije ni maštanje ni izmišljotina. To vam je istinito ko da je napisano u Svetom pismu.

Davno je počeo taj Joskov put do penzije. To je bilo negdje pred početak 1945. godine, kad su Nijemci zašli po našim krajevima pa dizali u vojsku i dječake od petnaest i šesnaest godina, da bi ih poslali, nakon jednotjedne pripreme, na frontu. I našeg Joska zadesi ta sudbina kao i tisuće drugih sunarodnjaka. Sjeća se Josko kad je bio tjeran u koloni to Dravograda i tamo su ga Nijemci poslali na frontu. Čim je stigao na frontu bio je teško ranjen u ruku.

Nakon što je bio ranjen, rat se ubrzo okončao. On je dospio u neku bolnicu u Mariboru gdje se liječio. Nakon što je rana zarasla, pošao je s mnogima pješice nazad u svoj kraj. Ruka mu je ostala defektna.

Poslije rata radio je najprije na svom malom seljačkom imanju. Od toga nije mogao živjeti pa je išao na razne radove po drugim krajevima. Tako je radio u raznim kamenolomima u Crnoj Gori, Sloveniji i drugdje dok nije dospio u Njemačku prije petnaestak godina.

Tu je počeo raditi kao „Zimmermann“. Nije ni on, kao ni tisuće drugih, završio tesarški zanat. Ali on se vodio kao tesar. Dobio je negdje potvrdu da je tesar i tako je to ostalo. Nijemci to nisu previše ispitali u ono vrijeme kad je on došao. Bila im je potrebna radna snaga, a osim toga on je ionako dobivao plaću kao pomoćni radnik (Hilfsarbeiter), a ne kao stručni tesar. Josko je radio i bio zadovoljan, a zadovoljni su bili i njemački poslodavci. Ta bio je marljiv uprkos svojoj defektnoj ruci. Zараđивао je, slao svojoj obitelji, išao kući za Božić. „Kad ne bi još za Božić otišao kući svojoj djeci i ženi, kad još toga ne bi bilo, što bi mi onda koristio ovaj život“ – znao je Jos-

ko reći kojiput u živom razgovoru sa svojim kolegama koje prati ista sudbina.

Sve je išlo tako godinu i pol dana do jednog kobnog dana, kad Josko doživi nesreću na radu: druga ruka mu je ovog puta bila teško ozlijeđena. Bio je u bolnici duže vremena, dao se više puta operirati i nakon dugo vremena bolovanja bio je uvjeren da će dobiti stalnu invalidsku penziju. Privremena invalidska penzija koju je dobivao dok je bio na bolovanju, padala je sve niže i niže, dok je nisu potpuno ukinuli s obrazloženjem da je „sposoban“ za rad.

Josko to nikako nije mogao shvatiti. Došao je k svećeniku – ta onda nije bilo socijalnog radnika kao danas, a svećenici su onda vršili uza svoj svećenički rad i socijalnu službu, što čine i danas gdje je to potrebno – te ga molio za savjet. „Ja to ne mogu shvatiti – tužio se Josko – ne mogu shvatiti da su me proglasili sposobnim za rad kad vidi i čorav čovik da su mi obe ruke osakaćene!“

Svećenik je pogledao rješenje (Bescheid) od Berufsgenossenschafta i vidio da mu se time okončava privremena invalidska penzija. On mu je savjetovao da se žali protiv ovog rješenja i da povede postupak preko socijalnog suda (Sozialgericht). Tako je i učinio. Došlo je do postupka. Josko je prošao kroz sve službene liječničke komisije. U izvješčaju za sud te su komisije ustanovile da ta njegova ozljeda druge ruke nije oštećena u toj mjeri da bi on mogao, na temelju te oštete, dobiti invalidsku penziju. Na temelju te ozljede procijenjena mu je nesposobnost za rad od 15 posto. Njegova defektna ruka iz rata ih ne zanima. „To nije ozlijeđeno na radu i zato to nije stvar osiguranja. Vi dakle nemate pravo na invalidsku penziju. Za takvu penziju je potrebna nesposob-

nost barem od 20 posto koja je uzrokovana ozljedom na poslu. Toga vi nemate. Vi dakle nemate pravo na takvu penziju!“ – ustvrdio je na sudu odvjetnik koji je zastupao staleško osiguranje (Berufsgenossenschaft). Toj argumentaciji se priključio i sudac: „Žao nam je, ali tako to zakon propisuje. Da ste barem toliko ozlijeđeni da je nastala dvadesetpostotna nesposobnost, onda biste imali pravo na rentu“.

Svećenik je bio na toj sudskoj raspravi kao promatrač. Čitava stvar mu se činila u sebi trula. Vidio je da je Josko u pravu, ali mu ne priznaju to pravo. Josko osta i bez rente, a i bez posla, jer ga nitko više nije htio primiti na rad.

Kad se Josko vratio sa sudske rasprave u svećeničkov ured, upita ga svećenik kako je došlo do ozljede te njegove druge ruke. Ovaj mu je ispričao kako je to u ratu zadobio. „Jesi li ti sigurno zadobio tu ozljedu u ratu i to kao petnaestogodišnjak, prisiljen da se boriš u redovima njemačke vojske?“ – pitao ga je svećenik. „Jesam, velečasni, zaklet ću se živim Bogom u koga vjerujem, to vam je tako bilo“ – odgovori Josko. „A imate li ikakvih dokumenata da su vas Nijemci otjerali u rat?“ – pitao ga dalje svećenik. „A što ću imati? Kad sam dospio u bolnicu do gola su me svukli. Oduzeli su mi sve što sam imao. Pa čak i onu medalju s brojem koju sam nosio oko vrata kad su me poslali na frontu“.

„A da li možda znate barem broj koji je stajao na toj medalji?“ – pitao ga je dalje svećenik.

„Ama, ko će to upamtiti. Jedva sam čekao da se riješim toga vraga, a kamo li da pamtim i te brojeve. Ta nisam ih znao ni čitati“ – odgovorio je Josko. „A zašto me pitate za to“ – pitao je Josko.

„Tako, razmišljam što bi se moralo poduzeti da i dobijete pravo na rentu...“ – odgovorio je svećenik. „Čujte Josko, napravimo žalbu na sudsku presudu. Ja ću se još informirati o mogućnostima priznanja ratne ozljede“ – završio je svećenik.

Došlo je do ponovnog sudske procesa na Socijalnom sudu. Josko je prije toga morao opet poći na liječničku komisiju da se ustanovi sveukupna nesposobnost za rad. Ona je iznosila 70 posto.

(nastavak na sl. str.)

Socijalni savjetnik...

Liječnici, pozor!

Iz obaveze prema mojemu hrvatskom narodu u S. R. Njemačkoj a i drugim narodnostima iz Jugoslavije koje čitaju ovaj list, odlučio sam prenijeti svoje skromno znanje, stečeno proteklih godina u ovoj zemlji, na dobrobit našim vrijednim ljudima da što bolje shvate svoja prava na zdravstvenom području. Svako i najmanje dobro koje ovim učinim našemu čovjeku, koji često ne zna ni svoja osnovna ljudska prava, bit će mi posebna zadovoljština. Posebno bi mi drago bilo kad bih ovom serijom članaka potakao hrvatske intelektualce u Njemačkoj, naročito kirurge, okulistice i otorinolaringologe da se jave svojim člancima o ovoj tematici, jer zajednički možemo učiniti puno više.

Vrste zdravstvenih osiguranja u S. R. Njemačkoj - obavezno zakonsko osiguranje za nesreće na poslu - nesreća na poslu ili na putu na posao - postupak za prijavu nesreće na poslu - nadležni liječnik-tok liječenja-neurološke povrede-vrste povreda

S. R. Njemačka je po zdravstvenom osiguranju svojih radnika poznata kao najbolja u cijelome svijetu. U Saveznoj republici postoji niz državnih i privatnih zdravstvenih osiguranja od kojih su najpoznatija kao državna: AOK - Allgemeine Ortskrankenkasse, DAK - Deutsche Angestelltenkrankenkasse, BEK - Barmer Ersatzkrankenkasse. Od privatnih su najpoznatija: Allianz Versicherung, Deutscher Ring, DEBEKA, SIGNAL i Vereinigte Krankenversicherung.

Po njemačkom zakonu svaki posloprimac koji je u radnom odnosu a zarađuje ispod jedne određene granice mora biti zdravstveno osiguran. Najveći dio naših ljudi je osiguran kod AOK (Opće mjesno osiguranje-blagajna). To osiguranje je najjeftinije, a po kvaliteti usluga ne razlikuje se od skupljih osiguranja kao što su osiguranja za službenike DAK i BEK.

Svaki građanin u S. R. Njemačkoj ima nadalje pravo da pokraj službenog osiguranja ima i privatno osiguranje; recimo za bolničko liječenje II. ili I. klase. Za ovo osiguranje plaća dotični sam dodatni prilog (premiju) i, na osnovu ugovora sklopljenoga s jednim privatnim osiguravajućim društvom, ima zagarantirano liječenje u dvokrevetnoj ili jednokrevetnoj sobi kao i preglede i liječenje direktno preko šefa odjela ili njegovoga zamjenika. U okviru ovoga dodatnoga, privatnoga osiguranja može se još imati i tzv. „Krankenhaustagesgeld“. Ovo znači da se privatno osiguravajuće društvo za jednu premiju od recimo 10 DM mjesečno obavezuje osiguraniku isplatiti za vrijeme bolničkoga liječenja 30 DM dnevno, bez obzira na dužinu liječenja.

Polovicu premije za službeno zdravstveno osiguranje preuzima na sebe poslodavac. Druga polovina koju snosi posloprimac može se na kraju godine odbiti od poreza. Za privatna osiguranja poslodavac nije u pravilu dužan dati svoj prilog.

Ali sad je on stajao pred skoro nerješivim problemom. Nije imao ama nikakvih dokaza da su ga esesovci potjerali u rat i da je na fronti zadobio ozljedu ruke. U žalbi je naveo dvojicu svjedoka koji su bili s njim i koji su mogli posvjedočiti da je bio prisiljen poći na frontu. Ali obojica su bili negdje u domovini. On ih nije nikad vidio otkad je rat završio. Tražio je njihove adrese ali ih nije uspio naći. I došao je dan sudske rasprave. Imao je i odvjetnika. Svećenik je nastupio kao tumač. Sudska je dvorana bila puna učenika, srednjoškolaca. Tog dana su ih doveli učitelji da dožive sudsku raspravu. Pred tom punom sudskom dvoranom otpočela je rasprava. Sudac je najprije obavio uobičajene formalnosti, pročitao Joskovu žalbu i liječnički izvještaj, a potom rekao: „Prema liječničkom izvještaju vi ste 70% nesposobni za rad. Ali vaša ozljeda na radu iznosi samo 15 posto. Vi ste naveli u žalbi da ste ovu ozljedu na ruci zadobili u ratu i to da ste bili prisiljeni od SS-trupa boriti se kao petnaestogodišnjak. Vi ste kao dokaz za to naveli dvojicu svjedoka. Svjedoci vam nisu došli, jer ih očitio i nema. Kad biste vi imali dokaze da ste bili prisiljeni poći u rat, kako ste vi to naveli u žalbi, i da ste tamo ranjeni, mi bismo vam priznali nesposobnost koju je ustanovila liječnička komisija, a koja je nastala na temelju vaše prijašnje ozljede ruke i sadašnje ozljede na radu. Kad bi se ove obadvije ozljede zbrojile, nesposobnost za rad bi iznosila 70 posto. Ali vi očitio nemate dokaza za vašu prvu ozljedu“.

Kad je sudac završio svoje izlaganje pitao je odvjetnika da li on ima što pitati. Odvjetnik je prihvatio ponudu i postavio Josku pitanje: „Možete li nam ispričati kako ste bili prisiljeni od SS-trupa poći u rat?“

Josko je odmah u detalje pričao kako je sve to bilo. Nije znao ni jednog imena. Samo je znao kako je izgledala uniforma onih koji su ga otjerali. Znao je i dvi je do tri komande na njemačkom. Opisao je kako je došlo do toga da je bio ranjen. Sve je to opisivao vrlo živo i vjerodostojno. Pa ipak je na kraju i sudac, a i odvjetnik, ustanovio da se to ne može uzeti kao dokaz da je to uistinu tako bilo.

Sudac je vidio Joskovu nevolju, ali njemu su trebali dokazi. Sad je on opet počeo postavljati pitanja:

„Pa dobro, kažete da ste bili pod njemačkom komandom. Mora da ste barem nešto uočili, kao na primjer: ime komandira, ime drugih starješina, ime jedinice ili tome slično. Ako ste tamo bili, morali ste barem nešto upamtiti“. Na to je Josko šutio. Tad je sudac opet, kao da ga je želio iščupati iz tjeskobe, postavio pitanje: „Pa dobro, da li ste išta pjevali kad ste marširali, jer su esesovci pjevali razne ratne pjesme. Ako ste vi bili s njima, i vi ste morali s njima pjevati“. Kad je svećenik preveo Josku ovaj upit, on je zaigrao od radosti. „Pa da! Mi smo svi morali pjevati neke pjesme. Ja nikad nisam shvatio što znače, ali sam ih morao pjevati. Recimo, stalno smo morali pjevati pjesmu 'O tu šene Westervald.' Ja je znam i sada pjevati.“ Prije nego je svećenik preveo taj njegov odgovor sucu, već je nastalo malo smijuckanje po dvorani zbog riječi „Westervald“. Tad je sudac pitao: „Da li biste sada otpjevali tu pjesmu, ako kažete da ju znate i da ste je pjevali u marševima?“ Naš Josko je ustao na noge i iza svjedocke klupe pred brojnom publikom, pokrećući nogama kao da maršira, zapjevao pjesmu: „O tu šene Westervald“. I dok je on to pjevao sve je u dvorani prasnulo u smijeh. A sudac je, tresući se od smijeha, povikao Josku: „Genug, das reicht - dosta, ne treba nam više“.

To je dakle bio vjerodostojni dokaz o Joskovoj ozljedi u ratu. I tako je naš Josko sav sretan pjevanjem ostvario invalidsku penziju.

A. K.

Jedno od najboljih radničkih osiguranja na svijetu je sigurno njemačko obavezno osiguranje za nesreće na poslu, tzv. „Berufsgenossenschaft“. Ovo osiguranje ima svoja predstavništva po cijeloj Saveznoj republici a pripada mu automatski svaki posloprimac od dana stupanja na posao pa do raskida ugovora, a u nekim slučajevima još i dalje. Premije za ovo osiguranje plaća u punoj visini poslodavac.

Ovim osiguranjem je zaštićen svaki radnik na radnom mjestu, u pauzama na poslu kao i na putu od stalnoga mjesta stanovanja do radnoga mjesta te isto tako na putu od radnoga mjesta do stalnoga mjesta stanovanja.

Ovo osiguranje imaju nadalje sva djeca koja su pravilno upisana u dječji vrtić, sva djeca u regularnim njemačkim školama kao i studenti na sveučilištima. Osim toga, ovim osiguranjem su zaštićeni svi bolesnici u njemačkim bolnicama, Djeca, odnosno učenici i studenti, su također osigurani na putu u vrtić, školu ili sveučilište i razumije se isto tako na putu u stalno mjesto stanovanja.

Što znači nesreća na putu ili „Wegeunfall“?

Posloprimac kojemu posao u tvornici počinje u 7 sati ujutro, napustio je stan u kojemu stalno živi u 6.30 sati. Nakon što je zatvorio kućna vrata okliznuo se na stepenicama, pao je i teže povrijedio glavu i jedno koljeno. Ovaj povrijeđeni doživio je pravu nesreću na putu (Wegeunfall) u smislu zakona o osiguranju. Sve daljnje liječenje, troškove liječenja, rehabilitacije kao i plaćanje bolesničkoga novca preuzima na sebe nadležna Berufsgenossenschaft koju će ubuduće zvati skraćeno BG. Ista BG je u buduću zadužena za plaćanje invaliditeta koji je nastao kao posljedica nesreće na putu.

Ali ovo vrijedi samo u slučaju ako posloprimac ima svoju vlastitu kuću ili ako živi u iznajmljenoj kući. Ako posloprimac stalno živi u jednome stanu u zgradi na petome katu, onda je situacija drugačija. Pri napuštanju stana, odnosno na putu iz stana preko zajedničkih stepenica do glavnoga izlaza iz zgrade, posloprimac nema prava na spomenuto osiguranje. Zaštita ovoga osiguranja počinje tek tada kada je zatvorio vrata na izlazu iz glavne zgrade. Isto vrijedi za djecu, učenike i studente.

Naročito je važno da posloprimac bira uvijek direktni put od mjesta stanovanja do radnoga mjesta, jer samo na tome putu vrijedi osiguranje za nesreću na putu!

Ako posloprimac na putu k radnome mjestu skrene s uobičajenoga puta u sporednu ulicu da, recimo, kupi cigarete ili novine i na tome dijelu puta doživi putnu nesreću, ta nesreća mu neće biti priznata od BG kao putna nesreća jer se nije dogodila na direktnome putu na posao.

Na putu k radnome mjestu i natrag posloprimac je osiguran kao pješak, vozač vlastitoga vozila ili kao suvozač u bilo kojem drugome prevoznom sredstvu. Osobe koje u okviru svojega zanimanja službeno putuju, posjećuju kongrese ili bilo koje druge skupove koji su usko povezani sa zanimanjem, uživaju također punu zaštitu određene BG.

Zaštita u bolnicama

Svaki bolesnik koji je upisan u bolnicu uživa puna prava ovoga osigurnja ako za vrijeme boravka u bolnici doživi bilo kakvu nesreću koja nema ništa zajedničkoga s bolešću zbog koje je došao u bolnicu. Npr., bolesnik s viskom temperaturom padne iz kreveta i teško povrijedi mozak ili slomi ruku. Za liječenje posljedica toga pada, kao i za preostale stalne posljedice toga pada odnosno povrede, svu odgovornost snosi nadležna BG. Isti je slučaj ako nemirni, neuračunljivi psihički pacijent skoči kroz prozor i slomi obje noge. Za posljedice te povrede sve troškove snosi nadležna BG.

Privatni gostioničari su osigurani kod „Nahrungsmittel- und Gaststätten BG“ (ako plaćaju osiguranje privatnici ne moraju). Ako vlasnik takvoga lokala bude povri jeđen od pijanoga gosta, liječenje i odštetu za smanjenu radnu sposobnost preuzima nadležna BG, koja opet, logično, sudskim putem utjera sve troškove od krivca, t.j. pijanoga gosta.

Nezaposleni koji su uredno prijavljeni kod nadležnoga ureda za rad imaju također pravo na ovo osiguranje ako na putu od stalnoga mjesta stanovanja do ureda za rad, i na povratku kući, dožive putnu nesreću.

Ovim osiguranjem su automatski zaštićeni svi poslodavci koji sudjeluju na tzv. službenim veselicama (Betriebsfeiern, Jubiläumsfeier, Betriebsausflug und Betriebssport).

Ako povrijeđeni pri nesreći na putu ili poslu smrtno strada, supruga, odnosno suprug povrijeđenoga ili umrloga dobiva invalidsku mirovinu od BG tako dugo dok suprug ili supruga žive kao udovci. Pri ponovnoj ženidbi automatski se gubi pravo na invalidsku penziju. Ova penzija nema ništa zajedničkoga s normalnom invalidskom penzijom koja proistječe iz socijalnoga osiguranja.

Ako se ustanovi da je povrijeđeni za vrijeme nesreće pod jačim utjecajem alkohola, može se dogoditi da nadležno osiguranje odbije preuzimanje liječenja i troškova odštete.

Radna nesreća ili „Arbeitsunfall“ je svaka ona povreda koju posloprimac zadobije na radnom mjestu ili u pauzama na radnom mjestu.

Randnom nesrećom se ne priznaju one povrede koje povrijeđeni zadobije od tzv. drugih uzroka, to znači slijedeće: ako si posloprimac nanese povredu glave ili slomi ruku, a pao je u epileptičkom napadu (padavica) ili ako je pao u napadu vrtoglavice kod poznatoga niskog tlaka. Takva nesreća ne može biti priznata kao radna nesreća, iako se dogodila na radnome mjestu. Ipak, ove nesreće treba najprije prijaviti nadležnom liječniku, pogotovo onda ako vrtoglavica ili padavica nije otprije poznata. U takvim slučajevima se provodi vještačenje i pokušava se naći pravi uzrok nesreće. O tom će biti više govora u slijedećim poglavljima.

Dr. B. Tomaš
(nastavit će se)

Knjige – knjige – knjige...

Sreća je dar punine života

Velika je zasluga zagrebačke nakladne kuće Kršćanska Sadašnjost što sustavno objavljuje na hrvatskom jeziku velika djela svjetske duhovne književnosti i tako ih stavlja na dohvat ruke hrvatskog čitatelja, približujući ga izvorima svjetske kulture. U taj red spada i knjižica „O ljubavi i sreći“, iz pera velikoga francuskog kršćanskog mislioca, isusovca Pierre Teilhard de Chardin-a koji je živio u razdoblju od 1881. do 1955. godine.

Kao priznat i poznat znanstvenik, pisac je čitav svoj život posvetio građenju mostova između znanosti i vjere. Posebno ga je zaokupljalo pitanje položaja čovjeka u svemiru. O tom pitanju je napisao svoje najznačajnije knjige: Mjesto čovjeka u prirodi, Znanost i Krist – himna svemira, Budućnost čovjeka, itd.

Na žalost, njegova su djela malo poznata u hrvatskom općinstvu. Tek je splitska „Crkva u svijetu“ prevela i objavila njegovo velebno djelo „Budućnost čovjeka“. Djelce o „Ljubavi i sreći“ spada u njegove ranije spise, prsnoga značaja, u kojem se „ljubav, svakidašnja i obična ljudska ljubav, pohvaljuje kao najstrahovitija i najtajnovitija svemirska snaga“.

Sreća pak, za pisca, ovisi o tome kakva stajališta svaki čovjek zauzima prema životu. Jedni spadaju među „umorne“ i odbacuju svako traganje za boljim i uzvišenijim životom. Drugi su nasladnici i sva im se briga sastoji u tome da što bolje iskoriste tekući trenutak i u njem „uživaju“. Treći su pak revnosnici kojima je život uspinjanje i otkrivanje. Ni jedna promjena ne vodi do blaženstva ukoliko se ne izvodi u usponu. „Sretan je dakle onaj čovjek koji, ne tražeći izravno sreću, neizbježno nalazi radost u rastu, u činu postizanja svoje punine i dubine, idući naprijed“. Čijena knjige je 5 DM.

Sretni zajednicar

*Misionari su uvjereni
da je i prenošenje pisane riječi pravi pastoral*

Susreti

Zbornik radova sa susreta hrvatskih studenata u inozemstvu

Uoči Božića izašao je iz tiska zbornik „Susreti“, god. V. br. 5. Izdao: MDG – Medien-Dienstleistung, München – Studentska tribina „Susreti“, Augsburg. Tisak: „A. G. Matoš“, Samobor. Zbornik je veoma bogat sadržajem. Pun je različitih prikaza iz hrvatske kulturne prošlosti i sadašnje stvarnosti. Veliki dio radova govori o životu i prob-

lematici Hrvata izvan domovine kako u prošlosti tako i danas. U njemu se mogu naći i različiti literarni prilozi.

Zbornik ima 192 stranice a cijena mu je 15,00 DM ili odgovarajuća vrijednost u drugoj valuti.

Tko naruči više od 10 komada dobije 10% popusta, a tko naruči više od 50 komada dobije 15% popusta.

Zbornik se može naručiti kod glavnog urednika: Anto Jelić, Alte Gasse 15 a,

Wird die Stadt Frankfurt ein generelles Aufnahmeverbot für Ausländer aussprechen?

Da li će se stranci moći ubuduće naseljavati u Frankfurtu?

Frankfurter Oberbürgermeister Dr. Walter Wallmann:

In diesem Zusammenhang lassen Sie mich nun auf ein Thema eingehen, das zwar nicht Frankfurt-spezifisch, jedoch in unserer Stadt von besonderer Bedeutung ist.

Sie wissen, meine Damen und Herren, daß zwischenzeitlich der Anteil der ausländischen Bevölkerung auf 25 % angestiegen ist, nicht eingerechnet die Illegalen. Die damit verbundenen Probleme brauche ich Ihnen nicht zu schildern.

Der ehemalige Beauftragte der Bundesregierung für Ausländerfragen, der frühere nordrhein-westfälische Ministerpräsident Kühn, hat die These vertreten, daß bei einem Ausländeranteil von 17 % wohl die Grenzen erreicht seien, innerhalb derer sinnvolle Integrationsversuche überhaupt Aussicht auf Erfolg böten. Mir ist nicht klar geworden, welche Überlegungen Herr Ministerpräsidenten Kühn gerade zu 17 % geführt haben. Mir ist aber sehr wohl klar, daß bei einem Ausländeranteil von einem Drittel der Bevölkerung soziale Integration faktisch nicht mehr zu leisten ist. Und deshalb war meine Anordnung im Sommer letzten Jahres, keine Asylbewerber mehr in Frankfurt aufzunehmen, wegen der Untätigkeit der Bundesregierung dringend geboten und unumgänglich.

Die Stadt Frankfurt am Main ist nicht in der Lage, pro Jahr an die 10.000 Asylbewerber zu versorgen, von denen – wie die vergangenen Statistiken bestätigen – noch nicht einmal 10 % echte Asylanten sind. Einer derartigen Entwicklung tatenlos zuzusehen, ist gleichbedeutend mit der wissentlichen Förderung sozialer Risiken in einem noch nie dagewesenen Ausmaß.

89 Augsburg, tel.: 08 21/3 87 55 ili 51 89 10.

Također se može nabaviti u knjižari Kubon – Sagner, 8 München 34, Hess-Str. 60.

Na istim se adresama mogu nabaviti i Susreti br. 4 po cijeni od 10 DM. U domovini se SUSRETI mogu nabaviti u knjižarama „Ćirilo – Metodski“ i „Kršćanska Sadašnjost“, Kaptol 29, Zagreb.

Da li će se stranci moći ubuduće naseljavati u Frankfurtu?

Ich bin froh, daß Bundes- und Landesregierung endlich tätig geworden sind. Die längst überfällige weitere Beschleunigung des Asylverfahrens durch ein Landesaufnahmegesetz und der Bau von landeseigenen Sammelunterkünften, so wie sie das Ausländergesetz seit Jahren vorschreibt, sind ein erster Anfang. Ob langfristig Erfolge zu verzeichnen sein werden, steht noch dahin. Nur auf eines möchte ich bereits heute hinweisen: Wenn durch weitere Zuwanderung der offiziell ausgewiesene Anteil der ausländischen Bevölkerung auf die 30%-Marke zuläuft, dann werden wir uns ernsthaft die Frage nach einem generellen Zuwanderungsstopp für das Gebiet der Stadt Frankfurt am Main überlegen müssen. Auf andere Weise werden und können wir dem politischen und sozialen Sprengstoff, den eine weitere Zuwanderung mit Sicherheit in sich birgt, nicht vorbeugen. Wir würden die sozialen Chancen, die heute noch vorhanden sind, auf absehbare Zeit, wenn nicht sogar auf immer, verspielen.

Zu Wallmanns Erwägung meint der Initiativausschuß „Ausländische Mitbürger in Hessen“:

Mit Bestürzung hat der Initiativausschuß „Ausländische Mitbürger in Hessen“ die Nachricht aufgenommen, daß die Stadt Frankfurt daran denkt, ein generelles Aufnahmeverbot für Ausländer auszusprechen (Frankfurter Rundschau vom 30.1.1981).

Eine solche Maßnahme muß als unverantwortlich bezeichnet werden. Sie stärkt die ausländerfeindlichen Tendenzen in der Bundesrepublik und führt, wie schon das Aufnahmeverbot für Asylsuchende, zu einer weiteren Verschlechterung des Klimas gegenüber der ausländischen Wohnbevölkerung.

Alle Bemühungen, die darauf hinwirken, daß die Ausländer endlich als gleichberechtigte Mitbürger anerkannt werden, würden bei einem Aufnahmeverbot einen erneuten schweren Rückschlag erleiden. Wieder würden die Ausländer einem diskriminierenden Sonderrecht unterworfen, das seine ganze Unmenschlichkeit darin zeigt, daß es in Zukunft einem Ausländer, der in Frankfurt wohnt und arbeitet, unmöglich machen würde, seine Frau und seine Kinder nachkommen zu lassen, weil er endlich nach langen Jahren der Trennung mit ihnen als Familie zusammenleben möchte.

Empörend ist es, den Ausländern zu unterstellen, sie liefern „politischen und sozialen Sprengstoff“. Nicht die Ausländer liefern „politischen und sozialen Sprengstoff“, sondern die ungerechten sozialen Verhältnisse tun dies, indem sie Menschen daran hindern, zu einer angemessenen Wohnung, einer soliden Schul- und beruflichen Bildung und einem Arbeitsplatz etc. zu kommen.

Stadtdekan Walter Adlhoeh

Vergessen werden bei solchen die Ausländer treffenden und beleidigenden Maßnahmen, daß sie sich auf ausdrücklichen Wunsch der hiesigen wirtschaftlichen und staatlichen Organe in der Bundesrepublik befinden und durch ihre Arbeit, Steuerzahlungen und Sozialversicherungsabgaben einen wesentlichen und unverzichtbaren Beitrag zur Erhaltung und Fortentwicklung unserer Gesellschaft leisten.

Es sollte endlich ein-für-allemal anerkannt werden, daß Ausländer und Deutsche in der Bundesrepublik heute untrennbar zusammengehören und die Ausländer ein fester Bestandteil der Bevölkerung der Bundesrepublik geworden sind.

Es widerspricht dem Prinzip der Rechtsgleichheit, dem sich die Bundesrepublik in Artikel 3 ihres Grundgesetzes („Alle Menschen sind vor dem Gesetz gleich“) verpflichtet hat, die Bevölkerung in privilegierte Einheimische und unterprivilegierte Ausländer zu spalten. Es geht nicht an, daß unsere Gesellschaft in Bürger erster Klasse, die mit mehr Rechten, und Bürger zweiter Klasse, die mit weniger Rechten ausgestattet sind, geteilt wird.

Abschließend ist zu sagen, daß die Idee von Oberbürgermeister Wallmann und anderen Frankfurter Politikern, ein Aufnahmeverbot für Ausländer auszusprechen, zeigt, wie notwendig es ist, daß das Kommunalwahlrecht für Ausländer eingeführt wird. Wenn sich die Ausländer mit Hilfe des Stimmzettels wehren könnten, würde es wohl kein Politiker mehr wagen, solche ausländerfeindliche Maßnahme, wie sie das Aufnahmeverbot darstellt, zu befürworten.

Was sagt die katholische Kirche in Frankfurt zu Wallmanns Überlegungen?

Oberbürgermeister Wallmanns Überlegungen zu einem Zuwanderungsstopp für Ausländer sind in der katholischen Kirche auf ein unterschiedliches Echo gestoßen. Nach einer gemeinsamen Tagung mit dem Landesbezirk des Deutschen Gewerkschaftsbundes haben Frankfurter Kirchenvertreter wie unter anderen der Gemeindepfarrer Friedhelm Mennekes, der Italienerseelsorger G. de Florian sowie ein Referent des Katholischen Bezirksamts eine Resolution unterschrieben, in der ein Zuzugsstopp für „unverantwortlich“ erklärt wird; Wallmanns Ankündigung verschärfe die Ausländerfeindlichkeit und vergifte das „sowieso schon schwierige Zusammenleben deutscher und ausländischer Wohnbevölkerung“.

Die Resolution widerspricht in ihrer krassen Ablehnung der Stellungnahme anderer Frankfurter Geistlicher. So hatte in der vergangenen Woche der katholische Stadtdekan Walter Adlhoeh gemeinsam mit anderen Mitbrüdern öffentlich mitgeteilt, daß Wallmanns Vorschlag nicht ohne weiteren Diskussionen von der Hand gewiesen werden solle. Es gebe eine Grenze der Integrationsfähigkeit.

**ŽIVA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:
**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

Schreyerstraße 1 · 6000 Frankfurt a. M. 70
Telefon: (0611) 638213

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić
Redakteure: Pater Ignacije Vugdellija
Pater Bernardo Dukić

Redaktionsrat: Dragan Ćuturić, Anto Jelić,
Marijan Kopic, p. Josip Mrkonjić, p. Stjepan
Pavić, Branko Simović

Jahresbezugspreis: DM 10,-
Bankverbindung: Konto Nr. 129 072 bei der
Stadtparkasse Frankfurt (Blz. 500 501 02)

nicht anders
Vers, Wirt,

90